Масса а мехкашкара пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlай обкома, Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Советан Министрий Советан орган

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ◆ ШОАТТА, 29 июль, 1972 шу. ◆ № 91 (5197). Мах 2 кап.

АТЕИСТАШ ХЬАЛКХЕБЕ

КПСС XXIV съездо боккха тергам тlабахийтар советски нах коммунистически дог-уйла болаш хьалкхебанза барг6ашдухга. Марксизма - ленинизма хьолама дарде тlа дуне довзаш, цу тьехьма ахча тайпара шеэй вахар дlахьош кхьахьегамхой хьалхабелга дlахьош да буржуазин идеологица, дlаккхача замах наьха хlетам чу дисачь воча гlуламхьница, дыне хьегамца машар боцаш къовсам а лоттабеш. «Дlаккхача замах наьха хlетам чуи гlуламашкон юкъдиса во хlамаш вай пенаш дарешца лоттабеш боле къовсам — из да партегара, вай общество дерригача сакхетам болча хьалхе латтача низашкара хаддамза терко яр дlадахаш доле гlуламх», — лиънад парте XXIV съезде Отчетни доклад еш нох. Л. И. Брежнева.

Парте съезде оттадаь из декхар дага а кхоьбеш вай республика партийни организацеша дика бела белх бьэ хlана а тlехьа вахарцера дlадаланза дьи лелобар, дьия тоабеш вlашагlьехкар, кагарной царне юкъеуваар сании доьча зуламерча гlуламхьница къовсам лоттабеш.

Цу дакъа боккха пайда боал. Шьала районе 8 шу хьолла дlа а доладаь хlанз республика масса а районе кlана ц, дьина, йолча цlагlарош лекторел. Хlанз 3400 цlагlара лектори я' республике. Иштта пайдане да Магlалбике дlадоладаь районе кулгалхой бахча нахаца вlашагlбеттаулга.

Парте Магlалбика, Шьала, Надтерачни, Гудермеса райкомаш отта а нь лерргlа чекабехаш а тlехьадlахача традиционте дуьхьара мероприятеш, цу хlаст-некта еш lилма-атеистически тамаш йола лекцеш, пайда эц хаттаршин конференцеш. Алкха 1971 шера «Знание» обществе членаше вай республикана йийшай lилма-атеистически тамаш 3060 лекцеш, кlиьте ухт наргерча шера хьалхарча ах шера — 2049 лекцеш.

Республике беваш а сийдеш а ба атеистически темаш лекцеш ешаш боле нах. Ковнацкий, Айдаев, Ахтанов.

Бахача иола тергам тlабохийташ ладугlаш а атеистически хlетам болера пайда боллаш а я «Вай обществана гоама кlана ба дьи, «lадатанаш шариlатацан Нохч-Гlалгlайчоне лоттабу къовсама вкаче темаш йола лекцеш.

Баьлда, парте цхьайолча горкомашь, райкомаша, юкхьанцарче партийни организацеша, «Знание» общества лекторски группаша а еза терко яц lилма-атеистически пропаганда шерра йоаржадре, массанахьа дlакханийтаре. Доккхий кхоачамбоацараш да ма коммунистически уйланца хьалкхебаре боккхача лоарсlамера из белх дlакьоча Наьсарен, Наурски, Сунженски, кхьча районий партийни, комсомольски организацешка, культурно - сердалон учреждениешка. Масала, нах бака 85 пункт йолча Наурски районе 1971 шера атеистически тамаш ерригa а 56 лекци мара йийшанц, хlаьта цу района «Калиновский» совхозе цу юкьа цхьашха а лекци йийшанц. «Кхьи дикагlа дац из гlуламаш Сунженски районе а. Цlеча Эскара цlерагlча «Победа» колхозашка дlадахача шера иштта йийшанц цхьаккха а лекци. Из хьан иштта эттад цу боахамашка болх беш а, бахаш а, лекцеш еш ховргдолаш а иттан юрта боахама специалисташ, хьехархой, лераш боллаше а. Цигарча партийни организацеша атеистически балха юкъе тертаро интеллигенци озара терко хlозига елга до из.

Партийни организацей лоарзlаме декхар да республике lоаьча атеистически балха дикача опыташ а методаш а пайда е эцаш, дьие духьалера пропаганда кхы а шерагlеи тlагlерттан дlаахьар. Дlаахача замах дисача зенерча гlуламашта духьал къовсам лоттабоча идеологически балхаш бlеза пайда эта беза. Парте XXIV-ча съездо идеологически балха корттера а лаьрlа оттадаь декхар — къахьегамхой марксистско-ленински мировоззрени йолаш, коммунистически мораль йолаш, лаьна идейно - политически гlуламаш довзаш — хьалхобер — кхоачаш де йиш хургьяц дьие духьале, дlаьрача замах юкъерцана зенерча гlуламхьница машар бецца къовсам ца лоттабича. Из декхар кхоачашдеча гlо дера пайда эца беза лекцеш, докладаш, агитаторий беседаш, кепа йоазонаш, телевидени, радиош, клубаш, библиотекаш иштта мыйолча учреждений болхаш.

Лоарсlам болаш да атеистически пропаганда оргlоьла нах хьехьоастабар. Атеистически пропаганда яра юкъе еза беза юкъа лоарзlаш а сийдеш а боле къьне коммунисташ, къахьегама хьалхе латтараш, кулгалдеш бола районна а юрташкара а болхлой, юртара интеллигенци.

Вай дика кхетадо довзаш до хlанзарча хьалашка дьиа хьехам боаржабе вlамига а аьттув баьлча дьиа дьаьша шоай пропаганде йоаржаелга, атеистически пропаганда мелъенначa дьиа гlуламаш дийнде уж гlерташ хилар. Цунца дийза боккха лоарсlам болаш да наха юкъе дlадаржа а дlадаржаш латташ а дола советски вахарцаре корда гlуламхаш хьаллацар. Партийни организацеша советски органаша вlаштlехьдахь деза бер дар, сег маьре хьар, сег йоалвар тормествайн къасапа белгалдоахкаргдоле гlуламаш.

Атеистически боле шерагlа боаржабе беза, наьха вахаре юкъера дlадаха деза къоьнарча замах дис зене гlуламаш, царца машар хургбоаца атеистама хьалхебе беза.

РЕСПУБЛИКА КУЛЬТУРА БОЛХЛОЙ II СЪЕЗД

Селхан Грозне Цхьоалагlча Маи цlерагlча беша Нохч-Гlалгlай АССР культура болхлой II съезд хилар. Съезд хьайийллача КПСС Нохч-Гlалгlай обкома хьалхарча секретара С. С. Апряткина моаршал хоатташ дош аьлар съезда делегаташка. Съезде дакъа лоацаш хилар Къилбаседа - Хlирийчера, Черсй — Балкхаройчера, Дагестанера хььший а. «КПСС XXIV съезда решенеша белгал ма дарра культура учреждений болх дlахо а тоабарах» доклад йир КПСС Нохч - Гlалгlай обкома секретара Х. Х. Бокова. Цул тlехьагlа пренешка хъемальаш дир лоаллахарча республикашкара баьхкача хьашаша а, вай республикерча культура болхлоша а. Цар массане а дийцар культура учреждениешта хьалхашка латта деххараш кхоачашдера хьекьха карагlдьинарех, дlахо йодача хана до дезарех.

Съезда делегатащ тlайийпар культура болхлошка дай кхайкарал.

Съезда болх чаккхбьинчул тlехьагlа Урус - Мартана районни культура Цlен ансамбло концерт делир съезда делегаташта.

Съездах йола отчет кепатохаргьи.

30 ИЮЛЕ — ТlЕМА-ФОРДА ФЛОТА ДИ

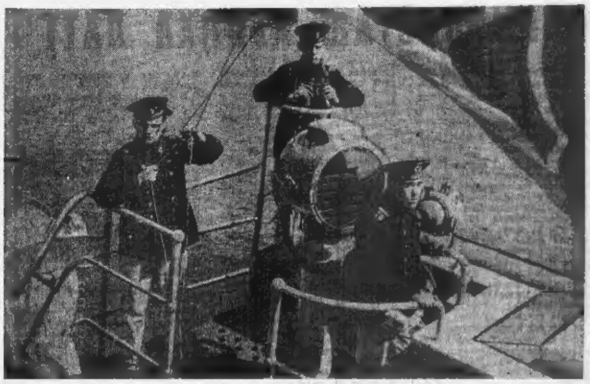

КРАСНОЗНАМЕННИ ТИХООКЕАНСКИ ФЛОТ. Гьила фарда наьхьа ухаш, тlема гlуламаш lомадеш дlаух морякий дешош. Тахан тихоокеанций доаланьа а наз бола техника—техникаша эгира тlехьагlа карагlдьинараш не хийцадь меттиг форда кlаи lюлла лела лодкаш, ше даха дезе а гаьна доалуш дола кемаш.

СУРТА ТlА: «Александр Суворов» яхача крейсера сигнальщикаш. Аьрдехьара аьттехьа — шоллагlча статьей старшина Александр Цыбульской, матрос Анатолий Шигин, шоллагlча статьей старшина Александр Верхотуров шоай специальностегlа тренировка еш ба.

Ю. МУРАВИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР КУЛЬТУРА БОЛХЛОЙ ШОЛЛАГlЧА СЪЕЗДАГА

КПСС областной комитета, Нохч - Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумон Министрий Советан чlоаггlа а дег тlара а моаршал лу шоллагlча съезда делегаташкей республика культура беррригача болхлошкеи.

Белгалъьинача хана хул Нохч-Гlалгlайчен культура болхлой съезд. Дерригача советски халкъо, республика къахьегамхош, ССР Союз хьача 50 шу дизара бахь боаггlача тайпара накъабахар духьа шерра социалистически ях а йоаржаь, хьинар айденна къахьег КПСС XXIV-ча съезда исторически решенеш кхоачашъьара.

Кхы кlаккха а хургйоацаш социальни къамаш lазаца ерригa формаш цlеньъь дlаньъача социализмо къахьегамхошта духовни рузкъашка бода шерра нахь хьабийла па lеш, культура юкъарча доацаш хьакхоллараш а баьб царех.

Советски вахара гlуламех, коммунизм хьалъеча доалача толамех дола бакъдар малкхоаш болча наха юкъекхуь советски культура. Тахан дерригача дунен тlа ок пуи оаз, сага доккхий хlамаш лорагlдуала дезаш хилар дага а доаийташ, машаран социальни прогрессан тlахьехам а беш.

Вай общество коммунизмега бодача новгlа гlолла дlахьахашкаха ма яд, шаьрагlа бlаргагуш доккхагlеи хул коммунистически парте вай мехка чакхъьнахача культурин революцех доалла берхат.

Из къьгга хьахьоекаш а Нохч-Гlалгlайче. Хьалхъале ленински къамий политика бахьан долаш, хьалха паччахьа Россе тlехьайиса юстара моттиг хинна из доацача исторически хана чlоаггlа механизирования юрта боахама чулоацамагlа социалистически а формагlа къамаш а йола дегlaена культуро йолаш йола индустриальни социалистически республика а хинна дlаэттай.

Ленински васкетавшта тешаме йолча вай парте лаьрхlа, культура ху дегlайоалара, хадхана йоакхо ю цун материальни база чlоаггlьара, цун тайп-тайпарча доаьъошка кадраш кийчъяра.

«Наьха культура, образование, общественни сакхетама лакха болам, дега уйлаш йиаза хьалкхийна ха хьича, — белгалдаьккхад нов. Л. И. Брежнева парте XXIV съезда ьнча КПСС ЦК Отчетни доклада тlа, — коммунизм шлургьяц, йоаггlаш бола материально - технически база ца хилча а из шлургйоацаш мо мара».

Идеологически фронта деша дола отряд лоархlалуи болча культура болхлоша доаггlаш дола даьха лоац наха коммунистически кхетам балара юкъе, къахьегамхой сарцагlбоах КПСС XXIV-ча съезда исторически решенеш чакхбоахача, пlиалагlча пятилетка заданеш кхоачашъеча корда толамаш дехара.

Коммунизм хьалъяра даьхе доккхагlа хиннача деккхараца дlадех культурно - кхетама гlулакхаш дlахо оргадоаха тоадергдола, наьхаш хадданза лехьига.

Республика культура болхлой сийлахь деккар — шоай дерригa низаш хьаенеш коммунистически мировоззрени а норда мораль а чlоаггlьар духьа лоаттабеча къовсама дlатавар, ширача [redacted] даса во гlуламхаш овлангара деиз дlадахара новкъостал дар.

Лоархlамегlара деккар да парте ленински къамий политикана карагlдьинача дерригдуьи - исторически хlамашта пропаганда ер. масса метта ихьатарра культура интернациональни оаналаш, болаш нах хьалкхебар, деррига къамаши народностешши дег тlара чlоаггlа лоархlаргдолча уйланца къахьегамхой хьалкхебар.

Къахьегача коллективашка а нах бахача меттигашка а боаржабе бонтlа культурно - кхетама боах, деш дола къайаьл хьалхамаш латта декхар кхоачашдара тlадерзаць а корта белаш а хулийташ, хlара сагага дlа а кхоачаш, наьха политически къахьегамош хьинар ай а деш.

СССР 50 шу дизара юбилейни шо ала КПСС XXIV съезда решенешкара хьадогlаш дола деккараш кхоачашдеш республика культура учреждениешта карагlдьинарашка шерра хьакар а хинна дlаотта деза.

Вай заман духовни хьала баьха - дика белгаш а хинна дlаэттад социалистически къамий культураш тоавкар, шоайла таргалхар, вlашагl йlакхий хилар. Из процесс чlоаггlа дегlакхувла еш, аьттув болашагlа йолча формашта метадеки пайда а эцаш.

Шоай болх заме на хадара хургбола, общественни толамаш, lилма, наьха культура, образование дакъье карагlдьинараш из торкалдергдола гlуламх до деза культура учреждениеша.

Съезда делегаташа бола толамо чакхбаккхар лоаш лоаиа боаиза парте областной комитето, Нохч - Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумон Министрий Советан, дlакхайдаду, республика культура болхлоша, lоальча опыташ пайда а эцаш, культурно - кхетама гlуламхий формаши методаши хадданза оргlйоахаш тоаергlолгах, КПСС XXIV съезда решенеш, вай мехка коммунисти хьалъара алацаш кхоачашъяра къахьегамхой сарцагlбоахара декъара цун лоарсlам кхы а лаккхагlа айбергболгах моаш дег тайпа хилар.

КПСС Нохч - Гlалгlай обком | Нохч - Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиум | Нохч - Гlалгlай АССР Министрий Совет

ФОТОРЕПОРТАЖ

ЯЛАТ ЧУЭЦ, СИЛОС КИЙЧЪЮ

Ерриг яре кхайкаеш да Шьала района «Джалка» совхоза кхоалагlча отделени кех хьокхаш йоахкача комбайнаша ду таташ. Царна гарга мо воагlа хозагlа да хьахкашка отта сурт. Цхьиниена тlехьа шоллагlьар йолаш йолхача комбайнаша шоашта тlехьа йитац баьний юкхаш мара. Хьалха йодачуна тlехьакхо гlерташ мо хетт тlехьайоагlар. Цхьабахьа, из хетар мара дац, хlана аьлча шорттига, юкъе юкъ ца юташ, цхьа фийг бовра кхераш болх бу комбайнераша.

Хен мара ца бусаш, кхьдоле ялаташ чуйна баьнаб хьинар дола механизатораш. Юкъера лаьрхlача хlара гектара тlара чудениад 18 центнер кlа. Деррига а чуена кlа 2666 тонн я. Цох паччахьалкхенга хlанзалча дlачудениад новагlа дола ялат.

Шовн кlа чуйца боаллаше шоа чуэца болабир. 25 июле 160 гектарах 96 гектара тlара бар чуйнца баьинабар.

Социалистически ях вотало йоазаш хьаогlа комбайнер Юсупов Мовлди. Тхо цига хиннача дийнахь делкъа ха хилалехьа 6 бункер нах аьрдабар Мовлде.

— Йоха бокъо йолаш ц ер,— йоах Мовлде ший комбайнах, — хlана аьлча уккхазара ялат чуйца дахьча кхьча районашкарча боахамашта ялат чуэца пенкъоетал де кха езаш я ер.

Хьинаре болх бу комбайнера Мадаров Мовсара а. Ах дийнахь 8 бункер тох оард цо. Иштта дика гlуламхаш карагlдоал комбайнерашта Ибаев Мовсаран 1948 шера денз комбайна тlа болх беш хьаоагlача Басиакаев Адамая. Сменин нормаш цхьайтта гектар мара йоацачв цхьйттахьайтта гектара тlара ялат чуэц царех сага.

• • •

25 июле йолаций кхоалагlча отделене силоса хьежкlаш хьекха. Пая егрегат я силоса лаьрзlа дlайийна хьежкlаш хьокхаш. 25 гектар я механизаторaша цу дийнахь дакъа ха хилалехьа хьекхар. Дукхагlа силос хьекхача агрегата механизатораша кара-кара тlаа Цlе байракх ахчан сомгlата лу.

Кхишкара бахкаш сихагlа чакхдахара социалистически яхье баьннаб механизатораш. Делкъа ха хилалехьа ялх рейс йир силос дlакхухьаш волча тракториста Хамзаев Нурдина. Иштта дика болх бу шофера Токаев Мумание я.

750 гектара тlара силоса лаьрзlа хьажкlаш дlайийнай боахаме. Сега лаккал урагl а яха фийг бузаш латт цар хlинза. Цхьуха эттара лоархlамегlа да уж моша йолча хана силоса кийчъяр. Из ховш болча механизаторaша лоаццача хена силоса уж хьекха боьла дош дешад.

— Хетаргалье иланал дукхха я дукхагlа хургъяь оаца lаланагlье силос, — йоах совхоза кертерча агронома Федорчук Вадима. — Хlара гектара тlара чуэца силосеи масса 170 центнерал дукхагlа я.

С. ДЖАМБУЛАТОВ.

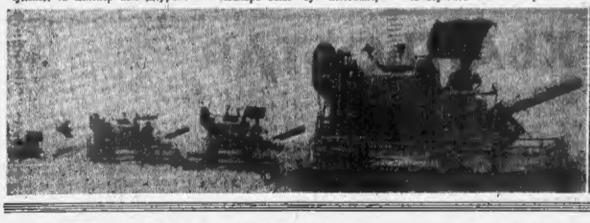

Суртанаш тlа: нах чуэцаш йолаш комбайнаш; Джабраилов Адама агрегати Хамзаев Нурдо трактора тlехьа тесса тележкан силоса хьажкlаш хьохкача.

И. ПЛИЕВА суртан.

КУЛЬТУРА УЧРЕЖДЕНЕЙ БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР КУЛЬТУРА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО ЯХА СИЙЛАХЬ ЦlИ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Республика культура дегlайоалаеча дика хlамаш карагlдуларах Нохч-Гlалгlай АССР культура заслуженни болхло яха сийлахь цlи лойла:

Айдаева Малика Ахмедовнайна — А. П. Чехова цlерагlча Нохч-Гlалгlай республикански библиотека краеведческий отдела заведующена.

Веткина Зинаида Петровнайна — Грозненски района 1 Мая цlерагlча колхоза культура Цlен директора.

Гашаев Муса Баутдиновича — Нохч-Гlалгlай АССР Паччахьалкхен «Вайнах» яхача халхара ансамбла директора.

Гордон Константин Александровича — гор. Грозне Заводской района В. И. Ленина, цlерагlча культура Дворецa директора заместителя.

Иржанский Самуил Наумовича — профессиональни союзий Нохч-Гlалгlай областной Совета культурно-массови отдела покхагlйолча инспектора.

Кагиров Дока Абдул-Азимовича — Урус-Мартана района халкъа иллен халхарен ансамбла балетмейстера.

Куркиева Мурцаlалий Хьавайна — Нохч-Гlалгlай АССР культура министра заместителя.

Лучникова Галина Михайловнайна — гор. Грозннерча № 1 йолча Гудермесски районни кинссета дирекце киномеханика.

Мунджишвили Отарий Шалвовича — республикански культурно-просветительни училища преподавателя.

Пономарева Изабелла Залмановнайна — республикански краеведчески музея отдела заведующена.

Ситко Мария Захаровнайна — республикански музыкальни училища преподавателя.

Сырых Александра Васильевна — Шьала района г. Аргунерча библиотека заведующена.

Февралева Зоя Владимировнайна — Сунженски района культура отдела заведующена.

Шаповаленко Иван Никитовича — Нохч-Гlалгlай АССР культура министра заместителя.

Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель К. ОЗДОЕВ.

Секретара хьалхара—Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума член М. АБДУЛАЕВА.

гор. Грозный, 1972 шера 27 июль.

ИСКУССТВАН КУЛЬТУРАН БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ АРТИСТ ЯХА СИЙЛАХЬ ЦlИ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Искусствон культурен дегlайоалаяра дакъье дика хlамаш карагlдуларах Нохч - Гlалгlай АССР заслуженни артист яха сийлахь цlи лойла:

Алексеенко Екатерина Филипповнайна — республикански тенний театра артисткана.

Белоглазов Владимир Семеновича — М. Ю. Лермонтова цlерагlча Нохч - Гlалгlай республикански эрсий драматически театра артиста.

Гичаева Раиса Мовжадиовнайна — Х. Нурадилова цlерагlча Нохч - Гlалгlай Паччахьалкхен драматически театра артисткана.

Мейсигова Исмаlалий Лидайна — Нохч - Гlалгlай АССР Министрий Совета телевиденен радиовещанен Комитета диктора.

Мишкалова Зоя Абдулхамидовнайна — Х. Нурадилова цlерагlча Нохч-Гlалгlай Паччахьалкхен драматически театра артисткана.

Надеждина Нонна Алексеевнайна — Нохч - Гlалгlай Паччахьалкхен филармоне артисткана.

Сумелиди Леонид Папайотовича — Нохч - Гlалгlай Паччахьалкхен филармоне артиста.

Стрельникова Полина Дмитриевнайна — Нохч - Гlалгlай АССР Министрий Совета телевиденен радиовещанен Комитета диктора.

Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель К. ОЗДОЕВ.

Секретара хьалхара—Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума член М. АБДУЛАЕВА.

гор. Грозный, 1972 шера 27 июль.

Х. С. ХАКИШЕВАЙНЕН, Г. Н. БИТИЕВАЙНЕН НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ХАЛКЪА АРТИСТКА ЯХА СИЙЛАХЬ ЦlИ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Хакишева Хьава Султановнайна — Нохч - Гlалгlай АССР заслуженни артисткана, Х. Нурадилова цlерагlча Нохч-Гlалгlай Паччахьалкхен драматически театра артисткана.

Битиева Галина Никифоровнайна — Нохч - Гlалгlай АССР заслуженни артисткана, Нохч-Гlалгlай АССР Паччахьалкхен «Вайнах» яхача халхара ансамбла солисткана.

Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель К. ОЗДОЕВ.

Секретара хьалхара — Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума член М. АБДУЛАЕВА.

гор. Грозный.
1972 шера 27 июль.

КУЛЬТУРА УЧРЕЖДЕНЕЙ БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Республика къахьегамхошта культурин гlуламаш деш дьинаре болх барах Нохч-Гlалгlай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Архипова Ася Авакомнайна — кинофильмашта прокат еча Нохч-Гlалгlай республикански контора массови позитива тlахьожамхочов.

Бациев Алимсолта Крымовича — Гудермесски районни киносета дирекце киномеханика.

Голенева Инна Федоровнайна — А. П. Чехова цlерагlча Нохч-Гlалгlай республикански библиотека директора.

Гучигов Ахмед Алиевича — Урус - Мартана района халкъа иллен халхарен ансамбла солиста.

Еремеева Лидия Семеновнайна — А. Гайдара цlерагlча Нохч-Гlалгlай республикански берий библиотека методически отдела заведующена.

Кочетков Михаил Иосифовича — Шелковской района Дубовской станицерча культура Цlен директора.

Мамедов Ашраф Гасан-оглына — Магlалбика района киносета дирекце киномеханика.

Попов Александр Михайловича — гор. Грозне Заводской района химиккий культура Дворецa директора.

Трунькова Зинаида Павловнайна — Грозненски маьхха комбината клуба правлене председателя.

Ханхоев Мажмарипа Бориса — Наьсарен района культура отдела заведующена.

Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель К. ОЗДОЕВ.

Секретара хьалхара—Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума член М. АБДУЛАЕВА.

Гор. Грозный, 1972 шера 27 июль.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КОММУНИСТАШ ХЬАЛХА ЛАТТ

Шера юьххьехь сийлахь Гудермесски районан «Степной» совхозо дуга хьаьжа. Бiешан зеларш «Iеглаташ» а 1920 гектар долчу латтан тIа. ХIана хаддина кхо йоза лоттар уж чIегIлаташ. КIай хлат кхачаш латт.

— ССР Союз кхьаьа Нохч-ГIалгIай автономни 50 шу дизарна бахь боаггIача тайпара нахьабахар дукха юхье а баьнне, хIара гектара тIара шалагIа лаьрхIача 35 центнера меттел 45 центнер дуга дахкха аьшна декхар тIелаьцна тха дуга леладераша, — аьхаш дуьй совхоза парткома секретаря Исламов Султана. — Дешхьахь бехктоккхамен да декхар. ХIинз этара хьалха коммунисташа из декхар кхочашдеча шеаш те доагIа дахьа дахе хьалоьмаргдола гIулакх да гIерт парткоми цеховой парторганизацеши.

ТIаккха, совхоза коммунисташта керте латтачо цIераш йоах производствени хьокхамаш тIа-тIа дуккагIа лакхдеча коммунистий механизаторий. Царна юкъе ба комбайнераш Халитов Кола, Чулигов Вора, Магомадов Ботка, Селханов Саид-Махьмад, Макеев Сераждн, Ушаев Султан, кхыбараш. Уж хестабеш йоккха характеристика лу царех хIаранена веа Исламова.

Чулигов Ворас, масала, соакха звеньевой ше волаш 330 гектарел хIара гектара тIара 43 центнер дуга аьнхар. ХIаьта укх шера, КПСС XXIV съезда исторически решенеш толаме кхоачашъярн юбилейни цIейшта бахь боагIIача тайпара нахьбахари дукха лелача яхьо политически къахьегамех хьнар айдаьча хьашка, комбайнера - коммуниста декхар тIаийцад хIара гектара тIара 45 центнер кIайча аьата яьккха аьнна. Цо хIадоладаь гIулакх волх новкъосташа хьал а ийцна, хIанз хьунакъам дуккагIа чубер дукха къовсам лоаттабеш я ерригa совхоз.

Гуралъ дийна ялаташ чулвача дакъа лаьнар беррагача комбайнераша. ДIадийна кIа дукха хацар: 500 гектар. Механизатораша, из 5 белха дийнахь чуйина а даьккха, цхьатарра дика чакхъьккхар дIахорча балхий йиззе комплекс. Хкашкара ера а даьнкха, ергIаш дир чах, лаьтта аьхар, доакъара лаьрхIа культураш хIайийра. Лаьттан цхьадола дакъа ах шера хьаьаш тIехьагIа дуга дIадо хилийтар. Цхьадола комбайнераш, хлаташ чуйица а баьина, Нальсарни района механизатораша новкъостала бахаб. «Степной» совхозерча новкъостий группана корте яр комбайнер-коммунист Макеев Сераждн.

Коммунисташа болх цIена бу бовшка, шоай знанеш говзали лакхьо. Комбайнер Ушаев Султан Сунжински районерча Серноводски юртбоахама техникуме агрономически отделени 4 курса заочно деша вагIа.

Массаза а чIоагIга уйла тIаяйкъяхаза — дешара, хIанз аьнча дуга лелаяларга уккаве гетара керда гIулакх да.

Шийна хIамаш ха а опит йоаьа а аьнна, дукха шераш хьалхагIа дена дуга леладаш йолча Краснодарски крае йоккхагIолча «Красноармейский» совхозе вахаь хилар керттера агроном Виктор Алексеевич Котов. Цига шийна бIарга мел дайнеи мел хезаи хIама къаьсттача курсашка совхозни механизаторашта — дуга леладераша дIахийцар керттерча специалисто. Iан замалахьа а бIаьстан юкъе, дуга кхашкар балхаш шерра дIадоладалеле а чакхйоахар уж курсаш. Котова совгIа курсашка занятеш йора инженера - мелиоратора Вохарев Вениамин Тимофеевича, райводхоза начальника Пинчук Николай Семеновича.

Нахаца занятеш ега хана, ший знанеш кIоарг а еш, керттерча агронома В. А. Котова хаддинза лакхбу ший идейнии профессиональнии боарам. Цо Яистеньский юртбоахама институт, заочни аспирантура, хIаьта хIанз юртбоахама Iилмай кандидата диссертаци дIаяла кийчлуш ва из.

Дешаро, болх цIена баро, хьанар долаш яхь лелаяро, политически балхо йиш хулийт боахамера чоалхане декхараш толаме кхочашде. ХIанз дуга кхашка кулгашца беш бола болх цIенбаь дIа а баьккха, механизмашца бу. ХIанзле а дукха хIама даьд. ДIадийнача дуга хIара гектара тIа мел эша минеральни — фосфорни, азотни, калийни — удобренеш тайсий хIара гектара тIа юкъера лаьрхIача 15 центнер а йолаш, дика товдаьд лаьтта, бокъонца кийчъяьй гидрогIирсий система дуга дIадийлача чIегилгашка из кхачьяшие чуэцалиен хий лестаргдолаш.

Бакъдар аьлча, деррига белхаш дукхьал механизмашца мара дергдоацаш гIулакх вIаштIехьдоаккхилгах хIанз укх сахьата хIама хиннадац. Дугана оасар кулгашца не дезаш да хIинз а. Цхьацадолча моттигашка дугана юкъе эра тIабуал. Механизироваьни е химически наькъаца дIабаккха вIаштIехьа дац из, хIана аьлча хий чулаттача чIегилгашка чуйоалалургьяи цхьаккха техника, хIаьта гербицидаш тоха а йиш яц, хIана аьлча эрзан дуганен пхьатарра Iатть уж. Долче, химически средствеш техича, эрзона цхьана хIалакдергдар дуге а.

— Куберча дуга леладераша а санна, — йоах иов. Котова, — агротехникен севооборотi товара наькъаца хир ховдадергда оаха эрза. Цу гIулакха, бакъдар аьлча, тоъал ха эшаргья, хIаьта а лаьрхIар кхоачац дийча юхаметтотт дIадалар.

Юхаметтаоттадеш хилар бакъда. Лурчагiа а тIехьа боахама доккхий эенаш хиннадале, пятилетка хьалхарча шера итташ эзараш сомий пайда хинсаб. Укх шера даьча лоархIамаша хьалхочохи хетаргахьен 150 азар сомал чухьнахьа боацаш пайда хургба.

Боахама гIулакхашка белгала цхьаькха оагIув а я. Хьайбай боахам ший боашлашехьа а, совхозо, доакъараш кийчду бригада вIашагIа а елла, кхыча колхозаштен совхозаштен доакъарашца новкъостал лу. Доакъараш кийчдеш болча коммунисташа ин. Дукуев Айнде, Алханов Шокас, Уматтиреева Сеймас, Татиев Хасмахьмада, шоай партгруппа а яь хIаналле дуккха кийч а даь, эшача боахамашта денная доакъараш. 480 тонн сеная лаьттах оллий. 210 тонн витаминни баьца хьоар даьккхад. Аьла хьоар доаха СБ-15 яха керда установка болх бе йолалургья кастта. Сахьата Iехьача екъача аьлах цхьа тонни ах тонни гранулированни доакъар доаккхаргда цо.

Йоккхий планаш йолаши практически толамаш довхаши накъаболх «Степной» совхоза къахьегамхой исторически юбилейни цIейшта. Производства ерригача участкашка хьалхе коммунисташка я.

А. КУИМОВ.

РОСТОВСКИ ОБЛАСТЬ. Хий дехкача лаьтташтa лаьрхIа йорда продукци — вIашагIйоахаш йола 180 диаметрови (РТ-180) трубопровод арахеца йолаеннай «Сельхозтехника» Самарски отделени къаьстта цех. Пха метр йIаьдача турбашта юкъе хьанча ... таш — уплотнителаши чакхеламаш йоахк. Цар новкъосталца ... километра ... километр ... йIаьхьс йиш ц трубопроводах.

Цехе хIанзале а ярахийтий 70 километр совгIа турбаш. Уж чIоагIа накъайоах ... областерча ... боахамашта. РМ-180 дIа-йоха хьеш геттара атта я, хIаьта кертердар — харцаш ца а доалаш хий дахка йиш хулийт цар.

СУРТА ТIА: конвейера балхага хьожаш ва инженер-механик В. Скорикови (аьрдехьа) цеха начальник В. Трушкини.

В. Турбина сурт.
ТАСС фотохроника.

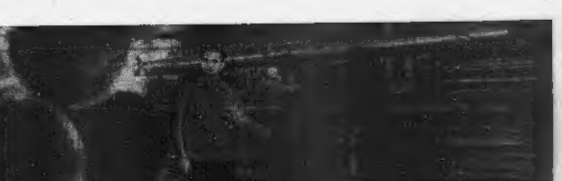

Вай республике меттел берригача мехкарча предприятешка, кхача кийчбеча, мах беча организацешка йоазаш а Аргунски «Пишеваш» заводо араеца продукци. Укказа хьаю тайп-тайпарча маркаех йола транспортераш, шуьаш йола машинаш, чхьагIар чудетта емкостеш, аьнха пишкаш, кхыйола хIамаш. Хезадан завода къахьегамхойта цхьаш хьасеч хIадаех цхьаккха тайпара кхоачам боацар нийслеиннад аьнна. Цудухьа нийслаи цига заводагара дIайоачар продукци во я аьнна еа рекламаш. ДIадахача ах шера плаи толамца кхоачашъяьй заводо. ХIаьта хIанз вIслагIча пятилетка шоллагIча шера юхейсача дана дика продукци арахецара плаи ханал хьалха кхоачашъяра шерра социалистически яхь йоарьжавьй завода массайолча цехаша. Царна юкъе хотало якхал лерхI укх шера ворхI бетта плаи хIинзлехьа кхоачашъенча котельно-сварочни цехо.

Оахаш тIаийца декхараш кхоачашдергхиларах доа тийша да тхо, йоах цеха начальника С. А. Берсанова, хIана аьлча дукха ба тха цехе цIи хеза бола дика говзанчаш. Царех ва смении задании 180 процент кхоачашъеш вола сварщик А. Бийсултанов, резчик Х. Исраилов, сварщик А. Колесниченко, сварщик Ш. Шаповалов, слесарий бригадир Х. Исраилов.

СССР хьаьньи Нохч - ГIалгIай АССР-а автономен 50 шу дизара толамца воакъабахаро хьнаре къахьегаш я завода коллектив укх деношка а.

С. ДОШХАКЛОЕВ.

СУРТА ТIА: смении задании 150 —180 процента кхоачашъю сварщик А. Колесниченко.

И. ПЛИЕВА сурт.

ОФИЦИАЛЬНИ ОТДЕЛ

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума аргIанарча заседане дийцад саг йоалларах-яхийтарахи дезалахи дола законодательство Нохч - ГIалгIай АССР-е юкъедаккхара практика хьакъехьарен Iалам лорадарах дола Закон кхоачашдара хьакъехьарен дешаш.

Лакхехьарча Совета Президиумо белгалдаьккхад, саг йоаллаярах-яхийтарахи дезалахи дола законодательство чакхдаккхаро наьнех берен хьашташ лорадара, советски дезали дезала юкъерча гIулакхий дакъе социалистически законности чIоагIъяра новкъостал деш хилар.

Белгалдаьккхар, саг йоаллаярах яхийтарахи дезалахи долча ССР Союзен союзни республикайн законодательства Лардаш а саг йоаллаярах-яхийтарахи дезалахи доля РСФСР Кодекса тIанйцачул тIехьагIа республикерча советски административни органий болхлоше керда законодательство Iомадара, бахача наха из дIадовзийтарал кхоачашдаран белгалара болх баь хилар.

Республика юстицен прокуратуран органий болхлоша ши эзар совгIа лекци йийшай саг йоаллаярах - яхийтарахи дезалахи долча кердача законодательства хьакъехьа, республикански кепайоазон тIа араьхай дукха статьяши консультацешн.

Керда советски граждански обрядаш быта юкъенхьара, саг йоаллаяр-яхари бер дарн дIаязделга деддергдола хьалаш вIаштIехьдахара болх бу къахьегамхой депутатий дуккача районнии городскойи Советий исполнительни комитеташа.

Цунца цхьана Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо белгалдаьккхар, саг йоаллаярах - яхийтарахи дезалахи дола законодательство чакхдоахача хана советски административни органий гIулакхашка цIенхаштта кхоачамбоацараш хилар.

Бахача наха юкъе кердача законодательствана пропаганда яра болх эсала лел. Цу гIулакха бизе пайда эцаш кепайоазонах, радиох, телевиденех. ЗАГС-а дукккача органаше кхоачашдац саг йоаллаяр-яхари бер дари дIаяздеча хана уж деддеш белгалдоахаргдола хьалаш Iалашдарах долча законо дIадехараш, из болх вIаштIехьбаккхара йолча торонех пайда эцац.

Гудермеса, Шаьла, цхьайолча кхыча районашка, Законо дIадехараш телха а деш, саг яр-яхар дIаяздара хьакъехьа заявлени еннача дийнахь денз бутт ха а ялалехьа уж дIаяздеш дуккха моттигаш хул.

ШIенхаштта кхоачамбоацараш да ЗАГС-а органий балха тIа. Город Грозныйрче Ленински, Заводской, Октябрьски районашка ЗАГС-а органаша дIаяздинза да 15—20 процент керда Iоадь берииц, Шаьла районе — 20—25 процент. Кхы дикагIа латташ гIулакх векна саг дIаяздарца а. Телхаду граждани заявленешкеи жалобашкеи хьажара порядках доля Закон.

Да хилар чIоагIдеш дола дукха дешаш цу дашашца чIоагIагIа хьаштдолаш бола нах а хIаьта нитта официальни Iалашои органий, тIема ведомства, финансови органий оакалаш тIабоацашехьа а дуаш халкъа судаша. хьаьстта а кхойбар воалаш бисарал пенен хьожадирахи тIехьалаг дакъа кхача дезарий бокъонаш бекъаь тIаэцарахи дола дешаш дувцача хана.

Цхьайолча халкъа судаша мари сесаги вIашагIкъастарах доли дешаш дувцача хана частни определенеш кIезига уаттаю жоп дала декхарийла бараша дезала юкъе леладу гIулакхаш на лоагIаш хилара хьанъехьа.

Доккхий кхоачамбоацараш да бераш Iалашдарга доаийта ахча лахара беча балха тIа. ЛерттIа тIахьожам лоаттабац алименташ предприятеей, учреждений, организацей администраце цийса сецадаран шоай хьинахьа дIаккхьийтаран. Дуккха моттигаш нийслу алименташ тоха ца тигарах суд яьча вакъе паспорташ тIа яьча белгалонашка хьежжа алименташ сецадарах а хIаьта иштта балхара дIабоахаш долча алименташ техкарашта шоай ханнахьа исполнительни листаш дIакхахьийтарах а долча законо дIадехараш кхоачаш ца деш.

Къахьегамхой депутатий дуккача районнии городскойи Советий исполнительни комитеташа эсела бу саг йоаллаярах-яхийтарах законодательство Iомадара, кхоачашдара, цуппа пропаганда яра тIаберзабаь организаторски болх, лерттIа тIахьожам лоаттабац из чакхдахара.

Ше тIаийцача сопам тIа Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо белгалдаькхад саг йоаллаярах-яхийтарахи дезалахи дола законодательство кхоачашдара беча балха тIара кхоачамбоацарахи дIадахарах цу балха боарам айбаран тIадерзадь гIулакхаш.

Iалам лорадарах дола Закон Нохч-ГIалгIай АССР-е кхоачашдара деша Президиумо белгалдаьккхар, Iалама рузкъаш лорадарии царех пайда дикагIа эцарах, моттигаш цIенъю гIирсаш хаьлдара, фо унахцIенача хьал тIа лоаттадара, городашкарен нах бахача моттигашкарен санитарно-гигиенически хьал товдара укх тIеххьарча шерашка республика дукха гIулакхаш чакхдаьха хилар. Шерра социалистически яхь яьаьдай Iалам ленински хьесапа тIа лелаяр дукха.

Цхьабакъда, Iалам лорадара дешай хьакъехьара законодательство хIанз а лерттIа кхоачашдеш дац республике. Промышленностен транспортен дуккхача предприятеша бIехлаь дуккха хий бокъонца цIен ца а деш Шолжа чу ухийт. Геттара мело лел цуш цIенду гIирсаш керда хьалдареш волаш дараш товдарен бола А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе, Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе, городашка Назране, Гудермесе, Аргуне.

Углеродашна, демаца араеттача газашца фо тоъал дукха бIехлу автотранспорто. Газах бизза пайда эцара дешага дика хьакаш «Грознефть» объединени, города гонахьа алаех боагаш латт газ.

Эсала лел хьунаш лорадара болх, къовсам во лоаттабу хьунаш йохаярна, хьу юхаметтаоттаяра а хьун культураш дIайогIара а балхаш кIезига ду. ТIатеIIа къовсам лоаттабац общественни лаьттаи хьурмат доацаш леладерцен бокъо йоацаш дIалувцарцеи. хIара гектар лаьттах бизза пайда эцар дукха.

Дукхача колхозашкеи совхозашкеи кхоачамболлаш мероприятеш чакхъяхац, михом хиной лаьтташ доладерца, севооборот карара... дукха, хий дехкача лаьттаех пайда дикагIа эцар дукха къовсам лоаттабара.

Цхьайолча районашка къовсам кIезига лоаттабу бокъо йоацаш чаракхьал дерашца, бехке ца беш бус уж дукхача хьале. Къахьегамхой депутатий районнии городскойи Советий исполкомий административнии комиссеша шоай хинкахьа дувцаш бокъо йоаца чарахьал лелалерий бехктокхамах дола дешаш, гIодаш деттац царка.

Лакхехьарча Совета Президиумо министерствеш, ведомствеш, къахьегамхой депутатий Советий исполкомаш декхарийла хьй Iалама рузкъаш дикагIа лорадеш а «РСФСР-е Iалам лорадарах» дола Закон республикерча ерригача организацеша, предприятеша, учреждениша кхоачашдара тIахьожам лоаттабац. Iалам санитарни хьал тIа лоаттадара, хьш цIенду гIирсаш хьаллара, хий, фо, лаьтта бIехделга санитарна чакхьяха оттаьча «мероприятий комплекс тешпаме ... Iалашде.

Къахьегамхой депутатий районнии городскойи Советий исполкомашта тIадиллад цу дешашта уйла дуккагIа тIахьожийтилга, бокъо йоацаш общественни лаьтташ дIадувцарашца лоаттабу къовсам чIогIбелга, уж дешаш Советий сесеши исполкомашкеи, гражданий чоашкан а коллективай собраниеши а дукха уттаделга;

Iалам лорадарах дола законодательство кхоачашдар дукха лоаттабеча тIахьожама Советий массазара комиссеш, депутаташ, Iалам лорадара Ерригроссийски обществе, «Знание» яхача общества организацеш, кхыйола бахача наьха общественни самодеятельнии организацеш шерагIа юкъедоалгла; Iалам ленински хьесапе лоладар дукха социалистически яхь йоаржаяра Iалам лорадеча общества организацешта массе оагIорахьара гIо-новкъостал делга.

Президиумо, Iалам лорадарах долча законодательствана пропаганда яра болх чIоагIбанза баргбоацаш а лаьрхIа, Iалам лорадарах дола законодательство кхоачашдара чакхъяха аьнна кхы тайпа мероприятеш кийчъяьй.

ХЬОККХАМ ТЕДАРАШ

Пятилетка шоллагIча шера плане тIаийца социалистически декхараш кхочаш деш хиланза ... В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе цехий, участкий коллективаш. Цу даьа хьалхара моттиг яьккхай Н. А. Тельникин, С. Г. Штейнгарт, В. Л. Агафонов керте латтача установкий технологаша. 22—23-ча июле денна плаьна совгIа мехкдаьтта сийна дада продукци ... А. С. Кузьмин керте латтача установка Р. А. Бынимовс кулгалдеча цехан коллективаш. Мехкдаьтта сийнда продукци арахецара ворхI бетта задании 24—26 ... кхоачашъяьй цар. Ер бутт боаллехьа плане совгIа ... коллективо ... дукхача ... продукци.

Л. ФОМЕНКО,
тха штатана йоаца корр.

Грозненски «Медпрепарат» фабрика цехашта, мастерскоишта юкъе хьнарца къахьегаре белгалъъялна а укх шера М. В. Атаева керте латтача ... коллектив. ВорхI бетта плаьна ... бетта ...

Уж толамех доахача ... Ахмаева Раиса, Тадаева ... Мадина, ... Царех хIораннa шоай смении нормаш 120—125 процент кхоачашъю.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Вай республикерча гIишлошкой хьошташ диза кхоачаш а деш. СССР-ен Нохч-ГIалгIай автономен ше бIаь шу дузача цIейшта сийлаьца накъабахара чIоагIа къовсам лоаттабу «Чечингсельстрой» треста вышибетоне конструкцей заводe коллектива. Цунга хьенна дика да цо укх шера доахк толамаш. 20-ча июле ворхI бетта плаи тIехтоьчаш а цу планаш совгIа цо воаннийцад 4 эзар сома мехьа продукци. Ер бутт боаллехьа задания совгIа кхы а вышибетона изделеш, маркаш, бетон, кораши неIаршь саниташ, кхыйола продукци арахецарга завода белхалоша.

Социалистически яхье хьалха латт Гертиханов Султан керте латтача ... цхьа коллектив. Цо хинаш ах бутт хьалха кхоачашдьал ворхI бетта плаи.

О. РУДНЕВА.
«Чечингсельстрой» треста вышибетона конструкцей завода планови Отдела начальник.

ТIЕХЬЕ ХЬАЛЪОТТАР

Школе тIехьара гургал бийкa баьлар, дIаеннай тIеххьара экзаменаш, керахьевчад дагадаьлла кхоатара аттестат.

— Мичахьа ваха бизам ба хьа? — хаьттар Ахьмада Лаьчае шийн вежагIвошта волагIа. ЛемийгIа, аттестат цо хьадьиххача.

Лемас дукха уйла йиннар дас, къахьегIамаьча мехкдаьтта чакхдоахачо, шийн дуккагIдола вахар шийна дезача гIулакха, хьмсарча завода дIадеинначо даьча хаттара.

Дукха ха яр Лема шийн даьва уллув дIа а этта завода балха ваха, мехкдаьтта чакхдоахачун балха говзал кIоаргагIа Iомае, дас дIаболабаь ниъ дIахо баьла уйла йолаш вола.

Лемас зуьра, дезалга шийн заводах, балхах, дувцача хана лаь бIарг сийрдабоалаш, дог айлуш. КIаьнка цунах хетар киноэкрана тIара а, книжка тIара а, дагаеса а вовцаш, шийна хьалхашка вагIа къахьегама турпал. Боарам боалаш шийна дукхавеза да, хьетами хьехами луp а волаш.

Да! Хьанна тара хила гIертаргва, цунна мара? Цунна корадоагIа, цхьа хIама къайса бераш (уж цун ворхI да) гIар е даьлча, царга ала дезар, цигга ше яь «хел» нийса ца хетар, чоахам тIехь а доаьаш, сиббаре дIанхетаву, хьалха доакх нах говма хулга, нахах хьагьлга, зовзал воча наьха оамал хилар. Сага дикал цун эздийча, дикача гIулакхашца мара ца ялга.

Доллача хIаман тIехь Лаьчий сий дора цун бераша. Из массаза а хиннав волаш а ва шийн заводерчар а сий деш. Бераштa дика хоьра шоай даь дош массаза а вьннача долта. Лемийна а цун эIамагIча вежарашта Ирисa, Илеза, Хизрийна бIаргагорe шоай дас мел сийлен грамоташ яьхай, цар тIа фу яздаь... Цар доккхал ц дора хьога а хьогар даь къахьегамех граждански сийлехах. Цунах тара хила гIертар уж.

Хьарамло а йоацаш, общественна пайда а шийна борнат а йоалаш хьаьнала къахьегаш вахача сага курал а а корта айбаьлела а хьаххаштло я. Царех ларкIа вазаш ва Ахьмада Лаьча а.

Цудухьа дар из тхьовра дас даьча хаттара Лемас, дукха уйла ца а еш, денна жоп:

— Заводе, хьона уллув дIаотта воагIаргва со!

Да бода-бордагIа велавелар.

— Заводе ва лаьрхIад-ких Iа?

— ЛаьрхIад!

— КIаьнк, хьалха дай-теш хьона тха гIулакх Iомаде а цунга эзза а, кхы дIахо дийшача фу дар-хьогI?

— Заводе Iомалургва со, болхлой дезалах кхы эсала школа-м хетац хьона?

— «Хьайла, са воIа школера воаллаше дер фу къамаьл да, — уйла йора Лаьчас, — эззача къонахчун къамаьх деций». Лемас аьннача цу дешаша дикка шийн воIах доккхал дайтар цунга. Бераш иштта кхеташ, халонех ца къахкаш хилча бакъахьа хет даьна. Цудухьа Лаьчас аьлар:

— Волле хIаьта, кIаьнк, болхлой вахар, хьай низ, денал заводe довза хьажа. Iа лаьрхIар нийса да.

Дас дуккхаза а ювцаш хезача заводе, — крекинг-заводе вайн хьаотт селхан школа чакхъьяйнха Лема. Цул хьалхагIа газеташ тIа яздаьчох, кинохроника кадрашка тIолла мара йовзацар Лемийна. 1938 шера, тахан яр а санна хIанз коммунистически къахьегама ударник а коллективе лоархIаш саг а хинна дIаэтта, уккан да, Ахмадов Лаьча, вена завод.

Цхьарчоа уйла це соцаш ха эттар эIамигача сага. Бакъда, из юхьиг тIера дIайиккхар, хьаотташ санна. Ер I-ча цехерча Г-18 яхача установка тIа болх бе хьожаву. Цига укхана воаз ер санна школе дийна вальча укказа болда вена установка начальник коммунист Виктор Павлович Петров.

Ер зуьш дикка бIарахьежаш а лаьтта, укхангара направлени дIайнар цо.

— Ахмадов... хIа-хIа. Лаьчий Лема...

ТIаккха цIаьхха Iабржа кIуж болча эIамигача сага кIарвеииа бIарахьежар иа.

— Ахмадов? Сабардел, Н. Островаке цIерагIча № 13-14 йолча установке болх беш воле Ахьмада Лаьча хьо да-м вац?

— Са да ва из, — жоп делар Лемас, «вовзаш-м вова са да!» — аьнна дагахьа курал а ещ.

ТIаккха Петрова аьлар:

— Вовз тIона хьа да! Дика да ва хьа вар! Цунах доккхал де йиш я хьа — из бокъонца вола мехкдаьтта чакхдоахар - ва. Хьай даь лерргагIа воагIа-кх хьо? КIант ва! Хьо дийша а ва,-кIезига ха яьча инженер хулалургва хьогI, ер тха болх хьона безабойт.

— Мичара, — аьлар Лемас, — сона-м болхло хулавелча а доккха хIама хет.

Оператора гIончалла балха дIайоацар ер. Волавелар болх бе.

— Кхера ма ялахь! — бегашта оалар укханга установка воккхагIча оператора Владимир Николаевич Демченкос. КIезига-кIезига воалаш балхага а порядкага а варгва хьо, довзаргда деррига а.

Цул тIехьагIа Демченкос хьалхадолаш лаьттача установкага хьожавир Лема, йовзийтар хIара кечала балха принцип, дийцар технологически режимах, мехкдаьтта чакхдахара гIулакхех. Шийл воккхагIчо деча хьехарга лерг дилла ладувгIар, цхьа дош тувладалийтацар, хIаьта а «даьца дага а вайна хьалъеш латта установка бокъонца йовза-саь» яха уйла дег чура дIаиллацар.

Балхара баьна да а воI а чубаькхачуд, хьор дичул тIехьагIа Лемас даьга хьттар:

— Да, болх беш йолча установка тIа ваха безам ба са, Iа фу эх цунах?

— ХIана? — дешаш лаьтта гевт дIа а дийла, цецваьлар Лаьча, — балха хьаьвенав а ялалехьа, моттиг хувна воал хьо.

— Болх беш йолча установка тIа мехкдаьтта чакхдахара гIулакх кIоаргга Iомаде вова со. Практика хIанз хьалхеш латтача установке я е болх беш йолча установке я дикагIа?

ВоIо даьча цу хаттара чIоагIа раьза хилар Лаьча, «шийн вего къоабалдеча вахача бакъахьагIа хургья, — уйла йора цо, — юе кархалла гIулакх дезадепад укхаина».

Керда зеланчо, шоллагIча дийнахьа ше кхыча, болх беш йолча установке хьожаве, аьлча, Iа яха, цецвалаьлар Виктор Павлович Петров а, цунна холора уллув болх беш хиннача № 3-4 йолча термически крекинга установкана тIаэттача Лемий бIарг сийрдабоалилга.

Термически крекинга установка дIавахийтар начальнико Ахмадов Лема.

Дукха ха яккхаза Лемас оператора гIончa волаш. Масснах бутт балалехьа 4-ча разрядь оператораллa экзамен дIаяла кийчле аьлар цунга. Цул тIехьагIа а даьца дагаваьлар.

— Соа сихвеннавий-теш хьо, воI? — хаьттар дас, — аз мел болх баьб ховли-теш хьона оператор хилалехьа? БIарччача шерашка! Хьо, хьаьвенав а ялалехьа массанега кхача гIерт!

— Да, сайга дулургдоацачунга кхача гIертац хьона со, оператора болх дика байзаб сона, тешалахь, да, кхет хьона со цунах.

ТIаккха, цо яхачунга дикка ла дийгIача да тийшар вийй дешах.

ТIехника экзаменаш дIа я ения, Лемах йиьлагIча разряда оператор хилар.

Цул тIехьагIа дукха ха яладелья, Лема эскаре вигар. Доазон йистерча бIуцe гIулакх деш цхьар ва. «АхмадовгIар таййан цIера сий ма доаделахь, цу деша со пергIата хургволаш делахь эскаре гIулакх!»— аьлар дас воI накъаваккхаш. Из дахь хьехам дег тIара ца боалийташ чакхъьяьнхар Лемас ше эскаре гIулакх деш мел йоаиха ха.

— Лаьча цхьа сарахьа балхара цIавоагIаш еда дукъела ера уккана йийг Малика.

— Дада, — Лема отпускагIа цIавенав «ТIехдикачун» значок а яьхаш.

— Из фу значок йола хIаш, — аьнна сихха ков чу волавелар Лаьча.

Цунна дукъьлa араьаьлар дикка дегIа-кепа тоаьенна тIемалой форма тIаоьха цун воI.

— Отпуск а екна цIаьайтив со, да, — аьнна дехьина маркIаьххьйтар Лема.

— Из фу значок я Iа енар, — аьнна воIа «цIанхаре» бIарахьежар Лаьча.

Дикка, айхьа а вала Лемас аьлар:

— Малиний кхаь байкхе кхийнад мотт сона! Цига гIулакх дика дарца белгалваьннав, аьна, «Доазон тIарча гIулакхе тIехдикавар» яха значок еннар сона.

— КIант ва! Сан ва! — аьлво лас, — АхмадовгIар тайпан цIера сий дожалаьяц Iа!

...Эскарера цIавоагIа Лема. Дальца дага а ваьле, Грозненски мехкдаьтта институте дийнахьарча отделене деша вода. Из тIехдика дешаш чакх а яьнхе, уккане болх баьча крекинг-заводе хьожавеш волаш направлени а инженера-технологи диплом а бе кхоаче Лемийна.

Юха а шийн заводе балха вера Ахмадов Лема. Бакъда, из хIанз вера инженер технолог, коммунист волаш, гхьовра ер эскаре водача хана хьалхаь йоалаш лаьттача а хIанз болх беш йолча а Г-18 чхача установке.

ДоккхагIаола операгор а волаш практика Iомаеш хул Лема. ХIаьта 1965 шера АхмадовгIар дезалга боккха кхаь кхаьнар — дезала даьна — Ахмадов Ахьмада Лаьчайна «Сийлен знак» яха ордер елар.

...ДIадахар шераш. Ахмадов Лема болх беш хилар М. А. Абасалиев начальник а волаш № 5-6 йолча установке. Лемий да Лаьча хьалхагIа ше баьчча № 13—14 йолча установка болх беш вар.

Эскарера цIавеннача тIехьагIа Лема спортах йоаккхаш вар, кулах боксер хилар. Москве, Иванове, Куйбышеве, Ерригсоюзни яхьашка дакъа лоацаш хиннав, СССР спорта мастерала кандидат а ах доккхагIча дозала республика чемпион а ва из. Цул тIехьагIа хаатта Къилбаседа Кавказа призер а, Узбекски ССР хьалхе ккхара яхьашка финалист а хиле СССР спорта мастера норма дIалу цо.

Спорта занятешка дакъа лоацеш хиларах Лемий дегI дики кадай да. Балха тIа дикагIа чийоад, хьинар айлу. Уккхацlено хIарабоал.

ХIанз Лемий да — Ахьмада Лаьча Октябрьски революце ордена кавалер ва.

АхмадовгIар- воахал дегIадоагIаш да. ХIанз Грозненски мехкдаьтта институте дешаш ва Лемий эIамагIвола воша Iимран, Ахмадов Лаьчий Лема керте латтача установка хIара бетта тIеххоачашъю наччахьалхен план. Цига къахьегаш ба Социалистически Къахьегама Турпал Н. Ведерников, операторш Л. Горенков, Н. Почтарев, кхыбараш.

АхмадовгIар тIахьенагIа волча къоначa инженеро Лемас сийлен цIи дIаьлу дас дIаболабаь къахьегама никъ. Аьттув балба хьа, Лема!

Н. СИДОРЕНКО,
«Нефтепереработчик» яхача дукха тираж йолча газета автбоалло.

ШИН КОЛХОЗЕ ХЬАЙБАЙ БОАХАМ ДЕГIАБАР

Боахам вIашагIболларе гIуллакхна вIаши кийсье хала долаш я Сунженски районера Кировн цIерагIа колхоза «Заветы Ильича» аха колхози. Цкьатара хIине доц цу шииие лаьттйй, доахана дукхалга, лаьттан пайда эцарца, производство дегIаахарга делага а. «Заветы Ильича» аха колхоз — вIамига, хьона, доаманта ше ула, техникн - экономически гIулакхаш дукха бола ба, хIаьта Кирова цIерагIбола юртбоахама артель — доллача хIамашна шиб хьалхагIа а дешз чIоагIъенна кьайоагIа юртбоахама предприятия. Цхьабакъда, цкъа хIама, ла цу шиина цхьатара — хьайбай продукци йоаккхаен доакъар Iадаидалаги.

Халахета а, производствена хьалхахаш шиина а колхоз лока да. Цу колхозий хьайбай боахамаш укх тIехкьарча шерашка ше мера пайда хилац. Цудухьа кIанкха кхоачашъяц цар доахан дебадара, цар продуктивность лакхъера, продукци яккхарга дIабода мах лохбара хлан.

ХIана хьокаргда цай 1972 шера хьалхарча ках бетта уж хьоахамаш цу колхозашна мнндад.

Кирова цIерагIа колхоз — дукхача доакъоех латта бокхча боахам. Укхаза кхеду юрта боахамерча хьайбайн оалхазарийн деррига тайпаш. 1971 шера 1 июле колхоза шурий-товарни фермашка дар: 2336 бежан, цу дакъе 758 етт; 575 хьакха; 5241 устагIа, цу дакъе 2300 жий; 69413 кое тIара оалхазар, царех 20710 шина котам.

ХIаьта цул тIехьагIа дизза шу даьнча (1972 ш. 1 июле). хьайбай боахамера сурт кочe оагIорахьа хувцаленнадар. ПланагIа фермашка дукхагIа хилийта лаьрхIа хинна доахан наькъ санна кIезигденнад: доахан — 124 бежан, царех 76 етт, жа — 1433 устагIа, хIаьта хьакхарч кIезъенка дIаяьннай. Хиннар фуд, цу тайпара хьал хIана эттад колхоза хьайбаш лелалеча фермашка? Доакъараш кийчдара терко яьнна колхоза кулгалхошеи специалисташей, вайцига цIакхха а ца хиннача тайпара шийлен кIаьхен Iа хургдолга ца а ховш. Цу гIулакхо гIийла доллашехьа а дIальмате дукха доахан дулха лаьрхIа хIачудаланза а хIаьта кьакхарч цIенъяь дIаяханза а аргIоацача бахьаб боахама кулгалхой. Цул совгIа хьайбай боахама дукхха зе хиннад дукхагIча даьбе Iан заналаь доакъа хьаказин цадовлаш урс хьакха доаларахи: 209 бежан, 375 устагIа, 21 998 коа тIара оалхазар.

Цу тайпара хьал беррагча боахама рентабельноста кочe оагIорахьара ца Iаттъаш: дикка йиш йолаш дацар, хIана аьлча пайда луш дола керттера хьокхаш сов лохденнад, хIаьта дукъала из бахьан долаш зенаш хиннад: шурех — 35000 сом, бежана дулхах 49000 сом, хьакхарчех 28000 сом, жех 10000 сом. Цу тайпара, хьайбаш лелалеча керттера доакъоша 122 эзар сома зе даьд колхоза. Кхаш, коа тIара оалхазараш, чкъорий лeладу доакъош пайда луш хиннад колхозе, хIаьта хьайбай боахаме хинна зе меттаоттадаьчул тIехьагIа а 37000 сома пайда а хулаш чакхьаьлар колхоза шера баланс.

Ерригча йоаккхаш йола шура 1382 центнер, хIара кхоабача Iаттагара юкъера лаьрхIача йоаккха шура 63 килограмм кIезигъеннай, хIаьта цун хьовнал базисничул 0,6 процент лохъеннай. Цудухьа кхоачашъяц пачхаьалкхенга шура йоаккара план. Хьалхарча аз шера пачхаьалкхенна дIа ца луш боахама тIайнеай 1250 центнер шура.

Хьайбаш дикагIа оидалуларан дебаран, хьайбай продукци дукхагIа яхара кьаьстта боккхача лоархIаме я доакъарий чIогагIа база. Хьайбаша дулча доакъарех - йоаккхача дегIа пайданеча хIамаех хьахул шурех кхийола хьайбай продукциш. Хальча хица да «Iатта шура меттa юкъе йоалл» яхаш.

ДIадахача Iано тIакхоачачча кхлоацаци кхетабаьб Кирова цIерагIча колхоза кулгалхойн специалисташи. ЦIенханнтта оарцагIбаьннаб уж хIаьа доакъараш кийчдара. Цхьан шераи ах шерехь кхоачамбалла доакъараш IалацIде лаьрхIад цар. Шоаш лаьрхIар практически кхоачашдара колхоза парткомон правленен кьча решенегIа специализированни бригада вIашагIъеллай укххаза доакъараш кийчде. Коммунист М. М. Верещагин корте а даттаиш 45 колхозхо ва бригадака юкъе. Эшшаш йола техника йолаш я бригадe. Из бригада пайдана хилар хIинзале, а гучадьнниад. I июль тIакхачале лаьттах аллай 1200 тонн сенаж, 150 тонн витаминни бьаца хьоар даьккхад. Уж кьаьхера доакъараш кийчдара балхаш темп лох ца йолийташ дIаьо а деш да. Соажка 650 тонн сенаж еллар, 83 тонн витаминни бьаца хьоар доаьккхадар. Сиxдаь кийчдеш латт гIожя доакъараш: йол, ча, горох, буц. Силос чуйолларгйола деррига кIоагашкъ силос хьокха комбайнаш кийча а силос хьокха зе хьетIакхачарга хьежаш а я.

Долла хIама тернадаьчул тIехьагIа, тешшемс аза йиш йодиш да, хьайбашта цхьаь шерех ах шерах даьал доакъараш колхозе кийчдулаш да аьнна. Цу тIа дIатIатоха доагIа боахаме 600 гектара тIа дIайийка доакъарий концентраташ хилар: мукх, кхи, горох, вIашагIъедар, викен кIаи. Цига хIанзле а хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 25—30 центнер йоакхх.

Цунгара дIайийккхача, хьайбай боахам толаме дегIаахара жол эша хьалаш кийчдаьд укхаза: доахан чудоаккаду боккъал башха помещенеш я чулатташ доахан детта установкаш чура ченаш цIенъю транспортераш, водопровода чу гIолла хьауха хий меладу кийрч а йолаш.

Колхоза кулгалхоша белгал а даь чакхдоахаш да шура алсамъяккхара тIадерзадаь гIулакхаш: моша конвейер вIашагIъеллай, ла бола ялаташ чуийца даьннача лаьтташка ялата-бобови культураш дIайийнай деттача доахинга мона йолаш хийта, 126 гектара тIа доахан доажаде даьгIенаш хьаяьй, колхозо ше кийчду хьайбашта моака (бардана меттел). ХIара Iатта дийнахьа буси 30—50 килограмм моладу из. Моака мелача доахана шура наьха санна дукхагIа тел. Уж деррига гIуликкаш чакхдахар бахьан долаш шура тIаеттаала йолаеннай. Ала йиш я, колхоза хьайбаш лeладераша укх шерара пхаьа дехкараши дизза кхоачашдергда. Цунна тешал ду укх шера хьалхарча ках бетта хьалха леттача хьайбаш леладерий хьокхамаша. Маслаа, доаркас Рыбалко Марикс укх шера ках бетта ше лелабеча 30 Iаттах хIаранегара 1962 килограмм шура яьккхан шера планагIа яккха езар 3700 килограмм йолча. Мальцева Надеждас 26 Iаттах хIаранегара 1476 килограмм яьккхай шера планагIа яккха езар 2650 килограмм йолча, 30 Iаттах хIаранегара 1515 килограмм яьккхай Зязикова Аьсета, хIаьта шера планагIа яккха езар 2800 килограмм я. Бокашева Хьабилас шера план 2750 килограмм йолча 30 Iаттах хIаранегара 1414 килограмм шура яьккхай, я. кх. дIа.

Болх дика бу скотникаша. Хьацартева вай. масала, Романов Иван. Цо лелалеча 79 етт юкъе а болаш долча Iулацарча хIара Iаттагара 1279 килограмм шура яьккхай шера план 2500 килограмм йолча. Аушев Махьмада Iулаца 113 етт ба, хIара кхоабача Iаттагара юкъера лаьрхIача 1368 килограмм шура яьккхай шера планагIа яккха езар 2860 килограмм йолча. Гелагаев Башир — лоам даха 200 Iаса кхоабаш вa. Царех хIаранена дийнахьен буса тIакхетийта дезача 700 граммана меттел цо тIадеттадолийт 780 грамм дулх.

Болх дика бу хьалха латтача коа тIара оалхазараш лeладераша. Дорохова Евдокияс ше лелача 3000 котамах хIара котама тIехьара дIабахача ях бетта 105 фуъ гулдаьд, хIаьта шера планагIа гулде лаьрхIар 180 фуъ да. Цунца болх беча Чекман Марияс 101 фуъ гулдаьд 3000 яхкача котамах хIаранена тIехьара шера илан 180 йолча.

КIоригаш кхееча Загилова Ажнаси Чернова Зинаидаси хьайтта беттага кхаччалца ондаьхлай кIоригаш: хьалхарчо ерригнех 93,8 процент, шоллагIчо 92,5 процент, планагIа лаьрхIача 90 процента меттел.

Кирова цIерагIча колхоза хьайбаш лeладечи фермай коллективаша доккхий дехкараш тIайийцад СССР хьаьни Нохч-ГIалгIайчен автономен 50 шу дизара сийна, хIаьта уж тешшаме кхочашде а лаьрхIад.

«Заветы Ильича» яха колхоз — етт шу совгIа ха хьалхагIа мара вIашагIболлаьза бола кьона боахам. Цун экономика Кирова цIерагIча колхозачул иттаза магIа я, цудухьа балкий объем а вIамагIа я. Хьайбай цхьа тайпа да укказардар — доахан. 1971 шера 1 июле 590 бежан дар колхсе, царех 180 етт бар. ХIаьта 1972 шера 1 июле лаьрхIача 74 бежан, цу дакъе 19 етт кIезигагIа дар уж. Из бахьан долаш 1972 шера 1 июле 125 центнер кIезигъелар шура соахка цу хаьналца хьаккхачунца ниийсйнча. ХIаьта а 14 центнер совгIа дIа а луш тIехкхоачашйир пачхьалкхенга шура йоккара ах шера плам. Шурий хьоанал базисничул лакх я ения 3,7—3,8 процентага дIакхаьчар. Из вIаштIехьдаьннад тайп-тайпара дика баьцаш йолча даьгIенашка доахан доажадарки бежа Iуша кхетамца болх бари бахьан долаш.

Дулх дIадалара хьалхарча ах шера план а 20 центнер совгIа дIа а луш тIехкхоачашъяьй колхозо. Доакъар ца а тоъаш, дулха лаьрхIа пачхаьалкхенна дIатeлар бахьан долиш да из.

Хила доагIачул гIийлагIа дола деахан дIателар. доар. урс хьеккавза ца доалаш доадар бахьан долаш доккха зе хиннад колхоза хьайбай боахима.

Белгалдаккха доагIа, хьайбай боахам укхаза Кирова цIерагIча колхозе санна Iалман ларда тIа я ца лeлабеш, эггара эсалагIча тайпара лeлабеш хилар: доахан чудоаккаду моттигаш кьаьна, ткша я, тилоек иц, халача балхашта механизаци яьац ферме. Фермера беррига болх — доахан деттар, доакъараш дехкар, чура отараш цIендар, хий меладар кулг-кара деш да. ХIаьта из бахьан долаш геттара лакхбеннаб продукции яккхарга бода мах. ГIоаккхача шурии цхьан центнерага 30 сома 27 кепиги доло, колхоза планагIа лаьрхIача 21 сома 63 кепиги меттел, хIаьта цхьа центнер дулда яккхарга дIабода мах планагIа лаьрхIачул 237 сом лаьккагIа ба.

Шерра-шера доккхий зенаш а хулаш, кьаьстта а хьайбай боахаме, хозяйственно - финансови гIулакхий баланс вIашоаккхулаш йола «Заветы Ильича» яха колхоз рентабельни боахам бац, дацн пачхаьалкхен доккха декхар латт цунна тIа — бIаьмазараш сомаш краткосрочни, долгосрочни ссудаш а доахкаш.

Селлара кoча хьал тIа йоалахеккха а, дика хIамаш а кIезига даь колхоза. Эггара хьалха уж ба шоай хьинарерча кхаьъегаинца юртбоахама продукци йоахадар пачхаьалкхенга ялат, шура, дулх доахара планаш кхоачаьъешн бола вах. Царех ба производстве хьалхьхатта Белхароев Увайс — тракторно - полеводческий бригада бригадир. Цо хилланза 140 процент кхоачашъю тракторни балхаи дара план. Т-74 яхача тракторица йол хьокхаш волча Фаргиев Башира шай смени нормаш 130 а кхы дукхагIа а процент тIехкхоачашъю. Смени нормаш кхьан яхазен тIехкхоачашъю механизаторица Аушев Хьусени Галаев Асланен. Шера планагIа яккха езар 1600 килограмм мара йоаьнча, ше кхоабача 20 Iаттах хIаранегара 900 килограмм шура яьккхай доаркас Фаргиева Марем ах шера. Бежа Iуно Цороев Iумара доажадеча Iулацарча 165 Iатто хIаране 820 килограмм шура тиийнай планагIа лаьрхIача 800 килограммана меттел. Iальсий лeладеча Медова Хьавас 1,5 — 6 бутт ха йолаш долча ше кхоабача 120 Iаьсах хIаранена дийнахьен буси 500 грамм совгIа дулх тIадеттадалийт планагIа лаьрхIача 400 граммана меттел.

Шура дикка алсамъяккхар, дийнахьен буси Iаьсашта дулх дукхагIа тIадеттадалийтар, йол, ча, силос, концентраташ кийчъяра чотах хьайбашта чIоагIа доакъарий базе хьар — уж да «Заветы Ильича» яхача колхоза хьайбаш лeладераши беррагIча къахьегамхошеи СССР хьаьни Нохч - ГIалгIайчен автономен 50 шу дизара сийна тIеийца дехкараш.

М. ПИАРКИЕВ,
зоотехник.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ЛАОС. Бахача наде эша кIадаш ерaлецача Iалльмате дукхача текстильни предприятенца нийсса Лаоса мукъаьхача районий цхьаболча юргашка ястаща шони тай а хьувзаш шоай дезахоша баракъен кийчде кIадаш шоаш хьалу.
СУРТА ТIА: Нанец яхача юртара тха хьувзараш.
ВИА—ТАСС сурт.

НАХ БОАБАЬР БЕХКА КIАЛХАРВОАХ

ВАШИНГТОН, 27 июль. (ТАСС). Сонгми яхача къулбехьен -вьетнамски юртарча маьрша бахача наьха американски военщино цIий Iохийтача дакъа лоацаш хиина тIема зуламхо лейтенант Колли цIаьхха а геттара бехказа вакиха гIертаб ВIашагIхийттача Штаташка.

Вашингтонерча тIема-апелляционни суде петиц яхийтай лейтенанта Колле адвокаташа цо дечча тешалца лейтенанта тIера бехк дIабахкха мег яхаш вола нерда теш гучаваьнна хиларах дош суде цIаьхха юха дувцар дехаш. Петиш тIа йоах, Грувер яхар, Колле хьовдаца хинна сайте, зуламхо бехказа воаккхаргвола лодкъам ба йиш йолаш ва.

Сонгми бахача маьршача наха 22 саг верах соалка бехке а вац, валлалца наьбахта ха яккха суд як вар лейтенант Колли. Цхьабакъда, цул тIехьагIа президента решенегIа из дош доха а даьший цIарIа лаьца вагIаргволаш 22 шу суд яьар цунна.

ХIана из зуламхо бехказа а ваьийта геттара мукъавакхха гIерт лейтенанта, адвокаташ: Сонгми хьалийс мел вешнар вуча лакъа лоацаш хиинарий вIаштIехьа ма даьннадий суде дош дийцачул тIехьагIа бехка кIалхарболла.

ХАРЦЪЮЛАРГЙОАЦА ФАКТАШ

НЬЮ-ЙОРК, 27 июль. (ТАСС). ООН-а Генеральни секретара викало цIаьхха а бакъьай дукха ха йоацаш хиннача пресс-конференце ООН Генеральни секретара К. Вальдхайма яь заявлени. Викало аьлар, нагахьа санна событеш дIахо дегIаахаро из дIадехе, Вальдхайма цIаьхха а ергья цу тайпара заявлени.

ХьалхагIа хIам баь хиннача тайпара, пресс-конференце ше кьамаьл деш К. Вальдхайма харцахьа лаьрхIад американски авиаца ДРВ ирригационни гIерсашта бомбаш еттар. Цо белгалдаьккхад, шийга хьакхьачча сведенегIа, дамбаш йохаро йоккхача территореца хий тIалхейта а бахача наха юкъе дукха нах боабе а тарлуш хилар. «Цу тайпара бомбаш чуеттилга аз харцахьа лаьрхIад, хIана а доарI, — аьннад ООН Генеральни секретара, — цудухьа цIаькха а кхийк со ВIашагIхийттача Штаташка сов кехка уж саццитара тIа а хьехаш».

Вашингтона лозадаланзар доргача дунейна хьалхагIа а хоам дар бигнаьча ООН Генеральни секретара хьалхайкадар.

БОЛХЛОЙ ЦХЬОАГIОН КОТАЛО

ЛОНДОН, 27 июль. ТАСС корр. В. Никитина хоам бу:

Мехка болхлой классаца къовсаенна Англе консервативни правительства цIаьхха а яйшай. «Промышленни трибунах» оалаш йолчо яйза ца йоалаш решени аьй антипрофсоюзни законагIа наьбахта велла лондонски пхи докер хьахеца аьнна.

Трибунало решени йир дукхагIбараш тIехьа а белаш беррига докераш хьалоацаш массане а юкъара — 1926 шерал тIехьагIа Британски гIайрешь тIа дукхьашха хиина —забастовка е лаьрхIача британски тред-юнионий конгресса Генеральни совета заседани хиина массехи сахьат доалдашехьа а.

ХьатIадоагIача ерцотдийнахь е лаьрхIадар массане юкъара забастовка. Цхьабакъда, лийцача докерашца цхьоагIо йолаш хиларах дага а доацаш стачкаш йолаенний набахтен неанаIараш царна тIехьа дIа ца хьовдаланнге а. Боли сенаб Англерча йоккхагIа мел йолча порташка — Лондоне, Ливерпуне, Глазго, Халле. КIирандийнахь доиа цхьаккха а хьалман газета ардаьнинадац Лондоне. Селхан яьча протеста забастовка боли юкъагIбаьннаб Хитроу яхача эггара йоккхагIйолча лондонски аэропорта. Английски столице автобусаш сайцай. Боли беш хиинабац автомобилашъераш, совцаьей чкъаьрий доаха траулераш, бартцхьоагIон забастовкаш йохаений шахтерски районашка.

Докераш решеткаш тIехьашка дIа а лоттаьбаь, «аьлар дош боацаш» болхлой тIехь-тIайоагIача хане а набахта бехкара аьттуа бола дег-доахаш хиинар правительство. Цхьабакъда, английски болхлой класс барти цхьоагIон йолаш хиларе тIехьашка Iальад консерватораш.

ЯЛАТ ЧУЭЦАШ ЛАТТ

Делкъа ха хулаш леттер со Навсарен районе «Октября 40 шу» совхоза центральни хьатта ахдарача. Масса оагIорахьа кIи а мукха а аргIаш латт. Цкъа аьлча санна болх беш ба берригаш а. Цхьайола машанаш кхий тIара кIа дакъаш хьувх, вожаш хьатта кхоара бокъонца цIендаь, доккьадаь латта доша боо бола кIаишие. Навсарерча ялат дIачуийдеча пункте дIаух 1415 тонн кIа кхачадар хьатта. Цох 900 тонн гаргга дар пачхаьалкхенна дIадуденнадар. 500 тонн кIа фуна лаьрхIа дIаоттадаьд. Берригчубена мукх 870 тонн я. 240 тонн дIачубенаб Дьахенна. Ялат дIахо дIачутеллаш да.

Дийнахь 200 тонн ялат цIенду хьатта.

Дика болх барах болгалбаьннаб Зурабова Марем, Арапиева Марем, Дударова Iаби, иштта кхыбараш а. Дика цIенду цар ялат. Кхашкара балхаш деча хана хьинар ца кходен кьахьег ялат дIауазаш болча водителаш. Кьаьстта дика болх барца белгалваьннаб Дидаев Хьусен, Цхьаьларча районашта юкъерча объединенера (МРО) цига командировке вийта ва из. Ерригаш а 35 машина кийтай цигара. Дидаевца кхий тIа кIа оардаш йоаха комбайнаш йолча вихар со. Цига гулбеннабар беррига комбайнераш, шоферши, кулгалхой.

Совхоза керттерча агрономе Дзауров Башира шоллагIча отделенера кIа хьакха кхийтар комбайнаш.

— ХIанз цхьоалагIча отделенера ялат чуийца а даьнна шоллагIча отделенера кIа чуэца доладаьд, — аьлар цо. Групповой хьисапе чуэц боахаме ялат. ЦхьоалагIча отделене деррига 930 гектар кIа да. ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача чубена хьувкъам 18—18,5 центнер я, планагIа чуде дезар барийта центнер я.

Комбайнаш кIа хьакха яхача дIадола тхо. Шийга даьча хеттарашта укх тайпара жоп делар Дзауров Башира: «Деррига боахаме дIадийнад 2840 гектар гурахьа дуп ки бола ялат. Цунах 1000 совгIа гектар чуйийша даьннад тхо. ХIанз комбайнаш болх беш боахкача шоллагIча отделене чу ца дезар 580 гектар кIаи 60 гектар кени ба. 200 гектара тIара мукх хьоттеха чуийцаб. Гектара тIара 7 центнер мара чуязар цигара. ХIаьта план 18 центнер яр. Ялат чуийша даьниачара ча хьагулду. Цхьа иаркх аллийтац кхий тIа, аргIаш а деш дIаувттаду.

Чах мукъадаьнна кхаш оалаш бар трактористаш. Ялат чуэцача хьалхе лeлаш комбайнера Гайтон Мухьмада. ГIьинара хьежача гIу цун комбайна тIа нгIа карара-кара тела кIе вимнел. Ялхайтта шера комбайна тIа болх баь ва из. Дийнахь 9,4 гектар кIа хьекха кисарах Iодалла, 180 центнер арда доваш ва хIара комбайнер. Цхьабакъда, Мухьмада дийнахь 15—18 гектара тIара ялат оард. Цул дукха тIехьа ца бусаш кьахьегаш ба Дзауров Осман, Озиев Муса, Дугиев Хьажбикир.

Хьалхара моттиг яьккхача комбайнеро 7 сома шоллагIа моттиг яьккхача 5 сома лу. Хьаьта ялат дIаккухьаш хьалхара моттиг яьккхача шофера 3 сом лу. Цудухьа хIара комбайнер, шофер хьалхале шийга хилийта гIерт. Дика къахьегарца белгалбаьннаб шофераш Горбаков Хьажбикар, Чумаков Хьамзат, Хасанов ГIумис. Шоай нормаш 130—140 процент кхоачашъю царех хIаране.

Ялат чуэцача дика тIаьхьажам лоттабу. Навкъашка латт «КIи» членаш. ДикагIболча прожектористий кIораш яха лоа. Уж ба Евкуров Руслан, Дударов Юнос, иштта кхыбараш а.

Комбайн ехи сецай а влале чехка тоаю механико Дударов Башира. Мел эша запасной оатхалаш, чу я йдаш «летучкаца» кхашка лел из.

Ялат чуэцаш боахкараштa даа хIама кхий тIарча стане кийчду. Цига да керда газеташ, журналаш. Каст - каста баькке хул КПСС Навсарен районера а совхозера а пропагандисташ, лекторашь. Цар кьахьегамхошта дIадовзийт партеи правительствaи сощамаш. Дувц уж толамца кхоачамдара де дезарех, довзийт вай мехка, доазол декьара нерда хоаиаш. Шоай хьинари пизи кхебеш бац комбайнераш ялат сихагIа чуийца а даьккха хьамсарча Даьхенга дIакхачийтара.

Деррига а пачхаьалкхенна дIадала деза ялат 1800 тонн а. ХIаьта ниисса ах дIаденна баьнабар совхоза кхаш лeладораш массахи ди хьалха.

20 июле боахаме йолча 24 комбайнах болх беш 17 комбайн кора ндар.

— Вожаш фу деш я? — хетт аз директорага З. Арапиевга керттерча инженерага З. Гиреевга. Цар яхачок шиь доакъар Iалашдеча я, цаI еха латт. Цу дийнахь болх ца беш лeттар шин комбайн цар тIа болх беш вола шин комбайнер балха ца варах. ХIаьта вож шиь вIалла болх бе саг воацаш латт.

ЧIоагIа тамаш я кхашкара балхаш сиxденнача хана 7 комбайн сона лeттарах. Цар яхачок цар тIа болх бе саг ца корзаогIаш бисаб уж. Вакъдац из. Дукха нах ба совхозе комбайнаш тIа болх булургболаш. ХьалхагIа цар тIа болх баь а ба. Цхьабакъда, юрта беза нах балха юкъеоазара лерттIа йоакхо еш бац совхоза кулгалхой. Комбайнаш сайна ца я лоаттош инженерага, механикага, слесаришка кIа чуйиша даллалца болх байта мегацй! Дениа ниисса цхьа сахьат, минот йолча хана болх ца а байташ 7 комбайн миштa латтайт! Цунна уйла е еза совхоза кулгалхоша, специалисташа. Ялат хаинахьен цIенеп чуэцара тоxабала беза уж.

Б. ГАСАРОВ

ДОГ ГIОЗДОАХА ТОЛАМАШ

Даьхен доккха цIей — СССР хьаьь 50 шу дизар къахьегамна дикача толамашца дездара хьинаре болх бу «Ермоловский» яхача кол тIара оалхазараш лeладеча совхоза хьайбаш лeладераша. Шерра социалистически ях а йоаржаь кIоалгIча пятилетка шоллагIча шера план яхи ди хьалха кхоачашъе декхар тIайийнад цар. ДIадахача ах шера план 121 процент кхоачаш а ер цар пачхаьалкхенга дIахуелар наанал совгIа 1134 центнер шура.

Из да хьайбаш лeладерий къахьегамах даьнна беркат. Зехьа дайнадац цар хьийга къа.

Доаркашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхе лeлаш хьайоагIа коммунистка Кадырова Яха. ХIара Iаттагара дIадахача ах шера планагIа яккха езар 1420 килограмм йолча 2081 килограмм шура яьккхар цо. ПланагIа яккха езар 1340 килограмм йолча хIара Iаттагара 1841 килограмм шура яьккхар Джабулатова Небе. Цу шиннел дукха тIехьабисац доаркаш Темирбулатова Ланета, Киришкова Сенимт. Хьинаре болх бу кхыча доаркаша а. Укх шера шура яккхара план бутт хьалха кхоачашъяра иерра социалистически яхь йоаржаьй барт болча коллективо.

Я. ЦУЕВ.

ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГ

Тха № 5 йолча ПМК болхлой тайп - тайпара гIишлош хьалъеш ба Грозне а, республика районашка а.

ЧIоагIа раьза ба Урус-Мартанен, Шалжен бiха нах тха гIишлошъераша. Цар цу юрташка хьалъяьй универмагаши ресторанаши. Грознерча кооперативни техникума студенташта 5 этаж йола общежитн еш я нов. Айанесаза кулгалдеш йола бригада. Бригада членаша дош деннад I сентябрь тIакхачалехьа общежите здани йистеяккха. Шеко а яц цар из дош кхоачашдергхьлара.

Укх деношка Ачхой - Мартане шоаза вIаштIаръяь универмаг ер ба тха гIишлошъераш.

Каста хьалъе йолаергйолаш я цу тайпара универмаг г. Назране.

СУЛТЫГОВ,
«Севкавоопстрой» треста № 5 йолча ПМК начальник.

Дика толам

Керда хьувкъам чуэцаш да Сунженски района боахамаш. КIа, мукх, кен, кхыйола культураш я хIана колхозий механизатораша хьоккхаш латтараш.

Керда хьувкъам чуэцара колхозашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай «Победа» яхача колхозо.

2932 гектара тIара ялаташ чуийца баьнаб цу колхоза къахьегамхой.

Л. ГРИГОРЬЕВ,
Сунженски района юрта боахама управлени экономист.

МагIалбикерча «Ингушский» совхоза механизаторашта юкъе эггара къаьнагIарех ва тракторист Булгучев Юсап. Уйла тIаахийте, тешаме бу цо лаьттанцара болх.

Укх деношка къаьстта хьинаре къахьег цо. Кхычар салоIача хана сихха тIехьара нух дIа а даьккха дискаш тоххайийя шийна а хий новкъостийта Евлоев Нурдина, Фаргиев Эдалгирева аха лаьтта хийадд цо. ТIакка нарна лаьтта аха волалу. Норма 140—150 процент кхоачаш ца ен висавац из.

СУРТА ТIА: Булгучев Юсап дискашка хьожаш вол.

М. ЗАЙГИЕВА сурт.

Пятилетка шоллагIча шера Грознениски «Автоспецоборудование» яхача завода болхлоштa юкъе къаьстта дика къахьегарца белгалваьнна ва токарь Кодзоев Исраил. Завода болхлошта юкъе эггара хьалхарчарна коммунистически къахьегама ударник аха сийлен цIи еннай цунна. Цу цIера сий даим лакха а лоаттадеш хIара сменагIа норма 170—180 процент кхоачашъеш ва из.

Общественни балха тIа а дика лакъа лоац цо. Из ва кьахьегамхой Грозненски горсовете депутат. Уж декхараш а цIенья дизза кхоачашду цо.

СУРТА ТIА: токарь И. Кодзоев.

Н. ПЛИЕВА сурт.

Лоацца

КАМПАЛА. 27. ЮАР-а расистски Iальалашна бокъо йоацаш йоаш вIалльна Намиби дIахечийтаргйола а цу территоре тIарча халкъа шиц безам бола кикъ хержен кхьчарех тийша хIама доацаш дахен бокъо лургйола а гIулакхаш чакхдахаза даргдац. Иштта дIалехар хьа а кхайкадеш «Уганда аргус» яхача газето дьагучайоах дIахоадаь «самоуправлени» мехка тайп-тайпарча племенной территорешта дIа а ениа дунеи африкански общественноста уйла Намиби проблемона тIера дIатталае гIертача Форстера режима маневраш. Африка пачхьалкхенашен хилкъай цхьоагIонн лоIамен принципаш лоархIаш долча дунеи тIарча кьыча мехкашен, белгалдоакка газето. Претерерча расистски Iальалий уж уйлаш хоадамболлаш бехке ю.

ВАШИНГТОН, 27. Визитаца волча США волча Канада промышленностех торговлех министра Жак-Льюк Пепина пресс-конференцо хоам бир, США финански министрица Дж. Шульцаца переговораш йолча хина «шиина я мейа хьашт долаш дрла» экономически дешаш дийна хиларах. США-и Канадин викалйоша, аьлар цо, иштта переговораш ергья ешни мехка юкъерча гIулакхашта новкъарлоен йола проблемаш юкъергIолаш».

Канаде Iальмате чIоагIа раьза боацаш ба канадски товарий импорта гIулакха , США лeлабеча дискриминационни гIулакхашта а американски монополеш сихьъенна Канада экономикаш чуйолара а.

ВАРШАВА, 27. Гдыньерча Парижски коммуна цIерагIча, кемаш деча верфе хи тIа яьккхай Франциа лаьрхIа траулер. Франци Польшага заказ даьча цу тайпарча 18 кемах эггара хьалхардар да из.

Польски кемашдераша укх шера кхы а цу тайпара берхI траулер хьаергъе, хIаьта деррига заказ 1974 шу чакхдоалаш кхоачашдергда.

ШОАТТДЕН ОАГIУВ

ЧАХКИЕВ Саид.

Хьежаргва

Хургьа Бийса,
Нах ба тьовсарг,
ДогIа, ма а тохаргба.
Бакьда сийсар
Саина тоацар
Хьога хьашаш латтаргва.
Шадар доаргда.
Гургоаш лергьа.
Дег а, са а тьоца да.
Кхо Бiсь хьешатта
Бийсе йоацаш
Хьо арга, хьо арга
хьожаргва.

* * *

Да да дiахьо, дIайга.
Сигле —
нигале кад. —
Мана а — цIаста чара
Кхо тIа этта латт,
Корах зIи чуйилла,
Хьачуэттаж Iа...
Ва, са, ва са дахьа,
Мица доаргда дай!
Адам дац цу ара.
Матар ихай бац.
Минут массаз йоа
Сахьатага лзаж,
«Фу дош а-хьогI оаргIо
Дагазь сайга хотт.
Сайра арга хьоакаш,
Iурра деиз садаж.

●

ЯЛИЕВ Махьмад.

УКХ СА ДЕГ ЧУ

Мух хьехийта, ша а беттийта,
Деик оттийта шиъ ма тоо:
Махаш хьехаш лоа хьалийта,
Льатта мел боа ниiкъ бицьа, —
Укх са мехка тахан сайна
Гiоза вахар кхахаргьа,
Укх са дег чу масса хана
Хана бiьастий латтаргьа.

* * *

ГУЙРЕ

Сигла латт овьзина,
Сигла латт бельдьенна,
Хаддаза бийсаи - ди олхаш.
Льатта да бос байиа,
Наиа не бер лайна,
ГIайгIане, оахагIа кхьолаш

* * *

ИРАЗ

Нана — Дахьес даьнгал бунца
Хьона тьаккнa мерза нахза;
Дичан тIехьа хьа цIи хоце,
Хьо илавьча цу хьа хаиньа, —
Ираж делга Iаналь на!

Iалмаш коммунизмана лард ел-лача Карл Маркса Ярославле де-гIа памятник хьаделлача мох вIа-ьагIкхийттар. Памятник хьалдиьа Ленински Паччахьалкхена пре-мей лауреата скульптора Л. Кар-бела, архитектора Э. Хилюрова, художника Ю. Вербицке проек-тагIа.

СУРТА ТIА: Карл Маркса де-гIа памятник.

Б. Саранцева сурт. ТАСС фотохроника.

ИЗ ДИЦДЕ ЙИШ ЯЦ

Дукха ха йоацаш Нохч-ГIал-гIайчен краеведчески музея болх-лой устии журнал а кийчдаь баха хилар Газобензинови завод хьаль-ераш болча. Цига тха вIашагIкхе-тар хилар Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа хиинача Георгиев Александр Стоянович. Из ле-таш хиннав Венгре, Балканашка. Турпала гIулакхош тойтарах ду-кхи паччахьалкхен совгIаташ тийп-над цунна.

Безаме я юхь, бакъда кор-та кIайбеннаб. Из Бухенвальде лайнача халонех, Iазапах хьа-хиннар да. ЦIимхара йийрзар Бу-хенвальде тутмакхa юхь истори хьоахадича:

— Со тешаме ва со саина бол-чар блача дувна: Фашизмага воа-лалца къовсам лоаттабергба аз. — Диц ма делаш истори, диц ма делаш фашизмо адамашта даь Iазапа, —аьлар цо ше хьамаьл дош.

Л. ПАНТЕЛЕЕВА.

ТIЕМА ВЕТЕРАНА ДЕНАЛЕ ГIУЛАКХ

Ха берда йисте гIолла хьавол-тIар Биярсланов Мовлад. Цiаьхха дуиий хезар оарц доккхаш хье-кха цIогIа. ЦIогIа деттача оагIо-рахьа дIаводача цуша бIаргалай-ра хи чу даха бер. Хье ца луш чу-тоссавелар Мовлад лаккхача берда тIара. Массача хих тIехвальар бер мархIа я доаллаш. Иштта ле-чара яьккхар цо пхи шу дахьна Салаватова Айшоат.

* * *

Сийлахь - боккхача Дай-мехка тIема шерашка беррашха вIаьмига саг школа комсомольски органи-заце секретарь вар Мовлад. ТIом болабеннача деношке а шиъ вов-къостаца Даниилов Хьабибул-лайца, Мамаев Мухьмадаца, Аб-дулаев Бауддиннаца, кхычарца тIем тIа вахар. Гвардие войкхагIа воля лейтенант Биярсланов взво-да командира заместитель вар. МовстагIаша мафра латаш Маус яхача хих вальар из. Бакъда, мос-тагIчун топах лорвалаьзар Мов-лад. ЧIоагIа чов а хиина ах шера госпитале ийлар...

Ше валча юрта, БоргIане, цIаце-ра салте, школе балха вахар. Школе вIашагIъелар цо шийца тIем тIа бахача юртхоех йола му-зей. Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема инвалид ва Мовлад. Бакъда, хIанз а библиотекарь ва из шоай юртарча школе. Цох йола экспо-натащ а я школа музее. «Цiеча седкъа» орден, «За отвагу» яха медаль, кхыдола совгIаташ дол-ча Мовладах дуйца дукха да.

С. ВОРОНИН.

Тахани кхоанен хургда

29 июня

В. И. Ленина цIерагIа майда. 20.00. Кинофильмаш хьокхаргда.

С. М. Кирова цIерагIа парк. ГIалги таллареи цIей, хеталаь да СССР-ах Нохч-ГIалгIай АССР-ах 50 шу дизара. 19.30. Советски района художественни самодеятельноста концерт. 18.00. Музыкальни эстрада Нохч-ГIалгIай пач. чахьалкхен филармоне симфоническа концерт. 19.30. «Iилманеи дийсн мохк агарах хетар» яхача темах йола лекци. 20.30—«Россия — са Дай-мохк» яха кинофестиваль.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 11.00. «Беравита кинофильмаш хьокхаргда. 12.00. Боах беш хургьа сакъердамеча аттракционий городок. 18.00. Болгаре халкъа республика хе-таь сайре. ДоттагIалеи сайре.

Химикий культура Дворец. 10.00. Берий утренник. 13.00. «Бригантина» яхача клубо занятие. 17.00. «Лаадуп-гIа эрсий ишарашка» яха духовой оркестра выступлени. 20.00. Кагирхой сайре.

«Красный молот» заводе культура ЦIа. 17.00. Хронико - документальни фильмаш хьокхаргда.

30 июнь.

В. И. Ленина цIерагIа майда. 20.00. Кинофильмаш хьокхаргда.

С. М. Кирова цIерагIа парк. 10.00. ТIема форда-флота дежна хетаб саькъердам. 11.00. Йоккхача теннискаш воасбболаш йола ихьаш. 11.30. Парашютия вышка тIара хьоккаце чукхусабалар. 13.00. Пневматически герз ийса кхоссарах йола ихьаш. 17.00. Берий художествени самодеятельноста концерт. 19.00. Музыкальни эстрада Нохч-ГIалгIай паччахьалкхей филармоне симфоническа оркестра концерт. 19.00. МагIалбикех Шальен районий художествени самодеятельноста концерт. 19.30. «СССР ТIема форда-флот» яха лекци. 20.30. «Россия — са Дай-мохк» яха кинофестиваль.

В. И. Ленина цIерагIа культура ЦIа. 9.00. Сакъердамеча мультипликационни фильмай киноутренник. 11.00. «Са доттагIа Кольна» яха художествени фильм. 12.00. Боах бергба аттракционий городоко. 16.00. «Андреевская долина» яхача поселка бахача нахьа цIей. ЦIей программаца: производства хьалха лоттаращца вIашагIкхетар. «Современник» яхача эстрадни коллектива концерт. Хронико-документальни фильмаш. 19.00. «ТIема шерашка гIоалаз» яхача темах йола сайре. 20.00. Тематически документальни фильмаш хьокхаргда.

Химикий культура Дворец. Берий утренник. 11.00. Боах беш хургда «Русичек» яха кинотеатр. 12.00. «Бригантина» яха клуб «Мехка доазоней лекхарв тха доттагIий» яха беседа. 14.00. Боах беш хургьа «Чайка» яха клуб. Кагирхой салаIара сайре.

В. И. Ленина цIерагIа культура ЦIа. 10.00. Филателистий кружока занятие. 12.00. «Хьай мохк бовзай хьона» яхача темах берашта йола викторина. 12.00. «Хьай Даьхе еза а еза, йовза а йовза» яхача темах доле кинош хьокхаргда. 17.00. «Красный Молот» завода культура ЦIен вокальни коллектива выступлени.

КОСТОЕВ Iалихан

АСЛАНА «ЗАРНИЦА»

ДУВЦАР

Цхьа шу гаргга ха яр Асланш Райзаш деша даг1ача школе «Зарница» яха ловзар эггара хьал-ха дIадоладелча. Беррита чIоагIа дезаденнадар из сакъердаме ловзар. Къаьстта хоза хетар из Аслана. Бакъда, кьона эскархой а хиина, «Зарница» дIехьораш алхлагIчен, ворхIлагIчен, бархIлагIчен классашкара дешархой бар, хIаьта кхоалагIчен, Аслан санна, йиьлагIчен классашкара бераш, «граждански нах» ба а, яцаш, ильанахьа хьунагIа шоаш лоч-къалаьвча латта дIдаш хулар, «эскархошта» кора а даь, цар йоаш «тIема хдерамах» кIаллар-даххалца. Цу гIулакхв белха раьза вацар Аслан: цунна ловра салте хила.

Гуратта «Зарница» ловзар доладуйча хийа тIагIерта дехар дир Аслана директорга Беслана Мухтарага:

— Мухтар, бIаьсти а, аьхки а шоаза вай школе «Зарница» йолча хана «граждански нах» юкъе хиинна со хIанз салте хиийтир со. Советски Эскара герзаш я дова сона, топ, теча, автомат тоха а хов, гранаташ кхуйса а хов сона, сика лела а, тебба, текха а тIехваш тIаваха а, самбох лата а хов сона. хIаьта... хIаьта, — кIезига уйла а я, хьалхе ша дувца кийчдьир юха даг1а дена. тIатехар Аслана: — хIаьта хьунагIара гаьнаш, кIотаргаш а йовз сона, оакхарий лараш тIапиа а хов сона, оалхазаршта тарй Iаха а хов сона...

— Iалаьлай! — цецаьлар директор. — Аа, ва Аслан, хьо-м моллагIа «эскархо» хиина а ла Iеш, бIарча универсал ма вай! Хьалхе хьа хIана вьиндац Iа хье ниттта дукха хIамаш хоаш волга? Укх сахьате батальоний командирашка аргда-кх вай, хьо мо вола тIемахо дIа хIана эшац оаш, аьнна.

ЦхьоалагIча батальона командир комсомольски организаце секретарь воля, итталгIча класса дешархо Султан вар. хIаьта шоллагIча батальона керте йиьлагIча «В» классе хьехаш воля Тухана Зубейр вар. Уж шаккха хьачуийхар директоря. Царца цо къамьлт деча хана директора кабинета наIара юхе приемие латтар Аслан. «ЙиьлагIча «А» классера цхьа кIаьнк ва, аьлар царга директора, салте хила безам бар цуна, яхаш. ДIаэций оаш из»

— Малав из? — хьаттар Зубейрас.

— Аслан яхаш ва-кх из. Темботов Аслан.

Асланта охьал аька йоваш воля Зубейр раьза хилавзар шиъ батальоне из дIаэца.

— Мухтар, — аьлар цо, — лоцерча классашкарча дешархоех «эскархой» бе бокъо яц вай. «Зарница» херттерча штабо оттадьма дий, алхлагIчен, ворхIлагIчен, бархIлагIчен, классашкара берани мара «эскархой» ма хилийта, аьнна — ТIаккха тIитехар Зубейрас: — Цу тIа чIоагIа аьрдагIа бер а да из Темботра.

— Из-м аьрдагIа вале а, тIах аьнна кIаьнк ва, — аьнна бистхилар Султан. — Аз сай батальоне тьаш из. Поварал. Вешта из раьза хуле тамаш-м, даьра я.

Хьачувийхар Аслан.

— Асланг, — аьлар цунга директора хIаьца-мерза, — тхоайла кIезига вага а дьнина, Султана батальоне хьо поварал вахийта лаьрхIад-кх оаха. Бокъонца воала салте топ кхоссеи разведка ел хайна ца Iеш. мерза дала хIама кийчде хоаш а хила веза. Хьайна хоаш мел йола говзалаш тхьонга сона легар ма йирий Iа. ХIаьта хIанз повара говзах а Iомае еза Iа.

— А. — корта лостабир Аслана, повар хила са безам бац. Даа хIама хийчлеш-м масса хана йаIиграм ма хиннийй. Салте хила безам ба са! — аьина цIогIа а теха, велха кийча волиш, дог а чIаьхка, араделар Аслан.

Иштта, чакхъьелар гуйранара «Зарница» е. Аслан даьлие ловзаш: «эскархошта» юкъе из дIа а эцанзар, хIаьта «граждански нах» ба аьнна, шоай йиьлагIа «А» класс, хьуна юккъе а йига, дIаоттальчара, шорттига, шиъ гIулакхa водаш санна, юстара ваьнна шийна дика бовзаш болча хокай бер чу гIолла хIахьуна а венна, — тетта цIа а вера из.

Бакъда, цул тIехьагIа Аслана вIашагIтехар шиъ отделени. Цу отделене чувоагIаш вар Аслан ше а, Асланар Борз яха жIаьк а лаьрхIича, верригаш а ялх «бIухо».

Эггара хьалха Аслана дагадехар, хьоебал а хьа, хьаллаьцар цуй ловлахою пхелагIча классе дешаш волча Саварбика. Аслана даь-вешиъ бераш — вежарий — йиьлагIча «В» классера ГIапури кхоалагIча «В» классе дешаш воля Тимури геттара гIадбахар отделене юкъелоагIий шо, аьнна, шоацка яьлча. ТIаккха, вIалла тIехьара дIа а ца йоалаш, дехар де йоалелар Райзан а дIаяца не отделене яхаш. Аслан-м из юкъейойтаргйолиш вацар, Саварбика могадаьдоаре.

— Райзан-м бакъахьа я вайца хилча, — аьлар цо, — санитарка ца эший вайна

Вай мехкарча салтий майрал,
Цар низ, тешам вайца латт.

Иштта хьатIаххьчар Iа. Беррашта юкъе дувна даьтар кхстта каникулаш хьатIаьттача, йоккха «Зарница» хургьа, йоах вай школе, яхаш. Цу хиипа гриип а кхийта, цамогаш хиннилар Аслан. Цу-духьа аьнадар цо дежа йодача Райзанага, «Зарница» маца хургьа ха, аьнна.

Делкъел тIехьагIа школера чусеча Райзана хоам бир:

— Аслан, сона Султан корзанзар. Шиъ батальон а нийца, «Зарница» хийча с вахаш, йохар, из. Вай хьехардочо Розас аьлар «Зарница» Iен каникулашка хургья.

— Дика да, Райзан дика да... Iа фу дий, Райзанг... Хьайна хIама а даз, чакха гIойх, хьабехал вай новкъостий!..

— КIантий, — долалир шиъ кьанаьла Аслана, — Вай мел дала ял да хоаргдола ха хьатIакхоачаш латт. Iан «Зарница» йолаяла ялх - ворхI ди мара дисадац. — Лаадуп1алаш соге дика! — геттара цIенхаштта йийрзар Аслана юхь. — Ши-кхо ди дахьча, со верзаргва. Бакъда, со верзаена

Цхьан дийнахьа беррита шиъ отделенера «салтий» хьагуо а бах, хьалхашка латта декхараш дIакхайкхдир Аслана:

— КIантий! ГIулакхаш маштад хой шоана?... Эггара керттердар: садоаллача дегIага вай отделене хьакъехьа дош ала йиш яц. вай отделенера хIара бIухо сога ладувгIаш хила веза.

— Iа фулнагIа оале а? — доше юкъехсесар эггара зIамагIа волча Тимура.

— Ай-м доагIар мара аргаш хьона, Тимур. ДIахо. Iа хьатIакхаччалца дика Iоша а деиа, кийчдала деза вай Iай хургйолча «Зарнице» дакъа лаца.

— ЗIамига! да а, яхаш, вай дIааларг мичаз «Зарнице»,—аьлар ГIапура.

— Хам бац цар, — шийх бIубенна лувра Аслан. — Вай воаш ергьа «Зарница». ХIаьта хIанз мукъа да шо. Эшшача хана аз хоам бергба шуга.

Дийзача кIиргаIа хIара дийнахьа цхьацца-шешша сахьат доаххкаш школерча библиотеке вахьгIар Аслан «Пионерская правда» газета подшивка тIа «Зарница» хьакъехьа шийна хора мел ь материалаш ейаш. Цул совгIа, библиотекарга йийха а йийха, «Зарница» бокъонаш юицаш йола цхьа брошюра шоаза йийшар Аслана, цул тIехьагIа Султан волча а ваха, ше ца кхетош дола цхьадола хаттараш а къовстадир цо.

ЛаьрхIа тIема гIулакх Iомадеволабелар Аслан шиъ отделенеца. Шоаш лоаза болхаш хилара хев а оттайийя; сага дегабуаш бергбоацаш, кегабенна, кхуьсалуш, удаш, беса а бахе, маршагIа гIа баха, топ лелае, «гранаташ» кхуьса, кIалкхетаргах лета, ада, аластунски тайпара текха, разведка е, атаке аха Iомалуш хулар Аслана отделени.

— ЦаI, шиъ! ЦаI, шиъ! Нали ала! — команда телар Аслана.

ТIаккха уж босеш екаеш, ловзе лоладора «Зарница» эскархой илли:

Моаст1агI веце а вайце къувсар,
Дахчан яле а автомат,

тIаккхача дагIа йиш яц шун. Декхар ниттта да: виье разведке яха деза шо укх деношка. Ерригга юргонахье таьха а техке, мичахьа малагIа батальон хургья, хIаьта цига цар дер фуд ха деза. Шоашта гучадаьнинар сога хьааргда оаш. Кхийттарий шо?

— Кхийттар! — аьлар массаиа цхьатарра.

— Бакъда, ма бахьа доахаш шоай дешар юкъах ма дитлаш!— аьлар Аслана шиъ новкъостий хIа-юха къастача хана. — Цу тIа цхьахьа а а да шоана; цхьаккха саг — зIамига а, воккха а — оаниш лелаавчун дух тIа ма ваьйтаьлаш!

ХIаранена хIара дийнахьа цхьацца хIама хоалуш, «Зарница» хьакъехьа дукха техкар Аслана новкъосташа. Къаьсттача блокнота тIа дIа а ядеш, гуллир Асланашийга хьа мел кхаьча хоамаш. Юйхера а, гуча мел доьшар вIашагIтехьа тоьала къаьга дийапр Аслана отделенеиа «Зарница» хьал.

«Зарница» хулча дийнахьа, из йолаялаеьь цхьа - ши сахьат хьалха Веда гуве Ира гува белкъалучча гIолла хьунагIа хьалхар Аслана отделени. Беррига кIай а боарха а — дикагIа хьайдабоахалургбола хIамаш тIаьбар. Гаьнаш тIа а байна Iохайшар Аслани, Саварбики, ГIапура, хIаьте Райзани, Тимура, Борзи кIала сийцар. Саварбик Ведача гувна тIа хьежа везаш вар, ГIапур Ирача гувна тIа бIаргкхаьжа вар, хIаьта Аслан ше «Зарница» штаб хургйола моттиг лоравеш вар.

Цхьа ха яьлача гIолла хьагулабела болабелар ловзарга даьха лоацараш. «Сийнабараш» Ведача гувна тIен «бьцарбараш» Ирача гувна тIен шо-шоай моттигашка дIанийсбелар дукхй ца товш. ТIаккха батальоний командирашта дIаелар «Зарница» командующии волча майора цхьацца пакет. Майора юхе латтар замполит волча школа директор Мухтар а.

Пакеташ хьийнача ши-шиъ батальонаш йолчахьа бахар командираш. Уж дIа ма кхаьччанге, хIара батальона бIухой болабелар шо-шоай гIапа хьалхаиха, вIишк 60—80 метр гаьна долаш, шахматии хьисапе доккхий алапаш тIадола картона щиташ дIаутттаде.

— ЦаI, шиъ, кхоъ, диъ, — яхаш лорхIар уж Саварбикен ГIапурен. Дерригаш а бархI-бархI щит хилар хIара гIапа хьалхашка дIаоттадаьраш.

КIантий! — аьлар Аслана шоршттига. — Цу щиташ тIа хадаьраш гIалий цIераш хьахулаш дола алапаш да. Шинна батальона гIапий цIераш яшка еза вай. Из дешаш хкоачашдарк цу тIа латта алапа щита номери йоаза еза. Саварбики, Райзани, Тимури, Ведача гувнагахь гIоргба, хIаьта сон, ГIапури, Борзи Ира гув болчаьха гIоргда.

Шиккха разведка, хIама новкъа ца доалаш, толаьле чакхъьелар. Бакъда е Аслана а, е ГIапура а ца ховш, Верзо Ирача гув тIарв кIа яха алап тIадола цхьа щит хьа а деха, тIулакх кIезиг-дукха толхадир.

Шоаш дIаяздаь алапаш вIашагIтоха айттар Асланар. Ведача гувна тIарча гIапа цIи-м «ЛайгIала» йоаза атта гучадаьннадар мария, бакъда Ирача гувна тIа яьна гIапа цIи йоашка ца луш тоаьла ха лаьккхар цар. Юххера из а хейра Аслана новкъосташта: «Лай-алгац» хилар шоллагIча батальона гIапа цIи.

«Зарница» чакхъьелча ловзара штаб йолча шаьрача моттиге хьагулбелар «Зарнице» дакъа лоацаш мел хиннараш. Асланар а дIабахар цигга.

Ловзара командующега хьалхара рапорт делар «баьццарбарий» командира Зубайрас.

— Тха разведчикаша техкачох, «сийнабарий» гIапа цIи бархIа алапах латтадаш я. «Лай-гIала» яхаш я, — аьлар цо.

Новкъа хилар из Аслана а, цун новкъостий а: доа доал-хьогI оаха хьийта къа, аьнна хетаделар царна.

— Тха разведчикашa гучаьнкха «баьцарбарий» гIап, — рапорт делар тIаккха цхьоалагIча батальона («сийнабарий») командира Султана, — ворхI алап мара доаццаш яр. «Эагацал» хилар цу алапех.

— ШоллагIча батальона гIапа цIи е «Эльгацал» яц, «Лай-загац» яхаш я, — аьлар Аслана.

— КIаьнк бакълув, — аьлар Зубейрас, — амма цунна из мичара хайнад-м хац сона.

— Хьадовел укхаза, Аслан, — аьнна дIатIаявийхар из Мухтара,— Хьадувцал, хьона оаших хов ма?

— Оаха массарел хьалхагIа яьир разведка, — дIадувца волавелар Аслан шоаш лелаьдар. — Оаха-м «сийнабарий» гIапа цIи а яьшхаир. Нагахьа санна Зубейр гIалатвьалаваларе, оаха дIаэргдар.

— Малаид уж шо? — хаттар «Зарнице» командующй волча майора.

— Со а, са отделени а я-кх. Гой дIалоттараш. ХIаьта Султан гIалатвалара бехк тха а ба. Бехке из дIара Борза да. Тхо разведке а даха юхадоагIаш, «В» тIадола щит дера цо, тхона ха а ца ховш. Тхоаш гучадалар кхийра децаре, оаха-м юхаоттадерг ма дарий из. Цудухьа ба-кх Султан гIалатвалара бехк тха.

— КIант ва хьо! — аьнна хоаставир майора Аслан. — Партизанаш хиннад-кх шо хIаьта,

— Тахан-м дерригаш а разведчикаш дар тхо, — аьлар Аслана, — бакъда эшаш моттиг хуле, тхо-м партизанаш хила а ховргда.

— Мегад, Аслан, — бистхилар тIаккха директор, — хIанзчул тIехьагIа эггара хьалха хургIолча «Зарница» юкъегIоргва хьо ерригахьайн отделени а тIехь.

Халкъа творчества ЦIагIа хьаьхьокхаш йолча художникий произведенешта юкъе къаьстта болгала да цIаста тIа дегаш дина дале революционера Ахриев ГIапура сурт.

Из сурт дайд Ленинградерча Репина цIерагIча [illegible] институте V — курса студента Полонцов Мухьмада.

Полонкоев Мухьмада даь революционера сурт дика могадаьд Ленинградерча художникий Союза членана монументальни живописа профессора А. Королевея доцента П. Кидарихсарой.

Выставке хинчача итташ болча наха шоашта хетараш яздина тIа яздаьд: «ГIулакх дика довзаш даьд художника революционера сурт. Шоай творчество вайнахьа историерча материалех, вай наьха турпалех йола произведенеш хьахкоалаш болча художникашта юкъе бокхха товш бахьнай Ахриев ГIапура сурт дилача къонача художника Полонкоев Мухьмада.

Творчески балха тIа ваьвара лоаш лоаца болина оаха къоначa художнике».

Б. ШАКРИЕВ.

СУРТА ТIА: художника Полонкоева догаш дина даь Ахриев ГIапура сурт.

И. ЛЯНИЕВА сурт.

АТС—НАЗРАНЕ

Укх деношка Назране боах бе йоласеннай автоматически телефонни станци. Монтажни балхаш чакхдоахача дика къахьийгар Грознерча технически бузама лабораторера енача инженера дов. Гамаз кулгалдеча бригада.

Керда телефона аппараташ уттае болабеинаб Наьсарера монтераш. 1000 оттаергьа цар уж. КIал хинна 440 дIаливрхIача телефонниаци елга дизза чакхдоал районе.

М. КАРАЕВ.

ХАТАР ЦА ХУЛАШ ДИСАР

Укх деношка Грознера 36 пассажир тIаеола «Турист» яхача маркагIа йола комфортабельни автобус а хьийна Назране водар Грознески № 2 йолча пассажирски автотранспортни предприятера водитель Даваев Оалхазар. Сахьата 65—70 километр сухал йолаш йодар автобус. Ассиновке хьалкхоачача хана цIаьхха хьалхашкахьарча аьтта оагIорадьара чарх ийкха а йийкха наькъа йисте доаллача оргахье чухьидар автобус. Массехк метр мара доацаш тIий а дар, хIаьта льрда оагIорахье автобус дIерзае йиш йоацаш духхьа йоагIаш автобусаш яр. Секундаш мара йисаянар аьвари хила а цу чура пассажираш лозабе а. Пассажирашка чIоагIа цIогIарч деьлар, цхьабакъда, водителя вока ца воаш нийс а я тIаь тIа кхоачашеьха сецайир автобус. Хатар ца хулаш дисар!

Иштта, вока ца вокаш, аьври ца хулийташ йитача водитела Даваев Оалхазара чIоагIа баркал яхаш бар пассажираш.

К. МАГОМЕДОВ.

АВГУСТЕРА ХАОТТАМ

СССР гидрометеорологически центро беча хоамагIа, Кавказа малхбоалехьарча дакъа тIа август бетта юкъера температура 19—22 градус (боаранта кхоачаш) хила тарлу. Эггара йIайхагIа хургьа (бийсашка 17—22, деношка 30—35 градус) шоллагIа итт ди чаххдоалаш ялхлагIча пхе дийнахь. Эггара шийлагIа хила тарлу (бийсашка 10—15, деношка 21—26 градус) хьалхара итт ди юкъе кхьачаеч шоллагIа итт долалдеинчейн хана а пхелагIча пхе дийнахь а. Вохх юкейисача хана бийсашка 13—18, деношка 27—30 градус хургьа.

БIарччача бетта дукхагIча дакъе кIезиг - дукха моргаш а йолаш, екьа ха латтаргьа. Да а къувсьаш юкъ-юкъе догIаш дедаргда шоллагIчеи пхелагIчеи пхе деношка. Бетта хургйолча йоацаш 25—40 мм, цхьанцайолча моттигашка 50—60 мм. (боараман кIезигагIа, цхьанцайолчй моттигашка боарамга кхоачаш).

Мух дукхагIча дакъе къулбельара, къулба - малхбоалехьара хьекхаргба.

* * *

Тахан республике гIолла Грознен кIезиг-дукха моргаш а йолаш, йовхан а йолаш, малхбоалехьара гIалхьача боараме мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура республике гIолла 30—35, Грозни 31—33 градус йIовхал йолаш хила тарлу. Кхоанен ломмна йоагIо моргаш а йолаш, лоадама йолаш а йолаш, малхбоалехьара гIалхьача боараме мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура бийсашка 15—20, деношка 25—30 градус йIовхал йолаш хилаш тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Редактор Т. А. ТЕВОЕВ.

Газет арадувла шоаьтаре, еара, шоатт [illegible]

ТЕЛЕВИДЕНИ

29 июнь

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Бос бола телевидене. «Массанена йола гимнастика» 9.35 — Кердадараш. 9.45 — Бос бола телевидени. Цирковй программа. 10.30 — Ч. Айтматова выступлени. 11.10 — Концерт. Пенсера передача. 11.40 — Дешархошта. Телестуде кинораш, вIашагIкхетар дIаьхь Советски Союза турпалхочуца Маресьевца. 12.35 — Художествени фильм «Ах доттагIал делдаь йоI». 13.40 — Кердадараш. 13.45 — Эфире я «къона». 14.40 — Берашта Калинински областной театра спектакль. 15.40 — Саги закони. 16.00 — Бос бола телевидене мультипликационни фильмай программа. 16.30 — Кинопрограмма. 17.00 — Дунен юкъара панорама. 17.30 — Киноспередача. 18.05 — Фильм-концерт. 18.35 — Къахьегаш доаккх сага сий «Ялатаи леладархо Чамаев Сум-Iумар» 18.45 — Киножурнал. 18.55 — СССР-а 50 шу дизарга «Укхаз дах вой» (нохчий меттала). 19.15 — Московски драматически театра спектакль. 21.00 — «Ха», Информационни программа. 21.30 — Бос бола телевидени «Композитор Бородин» яхача телевизиони художествени фильма премьера. 22.35 — Илли доах Пасарова Ералиев. 23.10 — Кердадараш, передачай программа

30 июнь

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Массанена йола гIуйрнаара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Офицерий Севастопольски ЦIен художествени самодеятельноста концерт. 10.00 — Тахан СССР-а ТIема форда флота ди да. СССР-а тIема форда флота главнокомандующи, СССР-а флота адмирал Горшкова выступлени. 10.15 — Хроникальни - документальни телефильм. 11.15 — Писательница Т. Тэсс выступлени. 11.35 — Художествени фильм. 12.00 — Вай Дайхен шарахь «Грузински АССР» 13.50 — Документальни фильм. 14.40 — «Юрта сахьат». 15.35 — Лаьхарча классашкарча дешархошта передача. 16.15 — Телевизиони халкъа университет. 17.00 — Передача «Шоана хетар». 18.00 — Кердадараш. 18.30 — Кинолюбителий клуб. 19.10 — Концерт. 19.50 — Телевизиони художествени фильма премьера. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Эстрадни обозрени. 22.25 — Кердадараш, передачай программа.

РАДИО

29 июнь

6.30 — «Юртара вахаре (нохчий меттала). 6.45 — Аьпараш. 6.57 — Хоттам. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — «Сердало» газете обзор. 8.25 — «Къона» (эрсий меттала). 13.00 — Литературни беседа (гIалгIай меттала). 13.20 — «Сакъердамерча тахте тIа» музыкальни передача (гIалгIай меттала). 13.40 — СССР-а 50 шу дизара. Беседа. СССР вIашагIъелаш В. И. Ленин (нохчий меттала). 14.00 — Шелайгаш. Дешархоштен школашкаштен йола передача (гIалгIай меттала). 14.30 — Радиовыпуск (эрсий меттала). 15.15 — «Россе аьпараш» передача (эрсий меттала). 16.00 — Советски бIухой заказах доле концерт (нохчий меттала). 16.30 — Эстрадни концерт (эрсий меттала).

30 июнь

6.30 — «Юртара IуйрIе». 6.40 — «Хьона дагадоагIий...» 7.10 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Шоана духхьашьараш. 14.30 — Радиожурнал «Общество, закон» (нохчий меттала). 14.45 — Очерк «Депутат — халкъо хержар» (гIалгIай меттала). 15.30 — КIираьнен музыкальни программа. 16.00 — Очерк «ГIапхоххой» (нохчий меттала). 16.30 — Пионерашти школашкаштен «Школьни глобус». 18.30 — Концерт (нохчий меттала).

РЕДАКЦЕ АДРЕС: 364051 г. Грозный-51 Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-60; редактора зам. — 3-30-11; бехктохама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделий 3-61-46, промышленноста отдела — 3-42-30; юрта бахама отдела — 3-42-38, кехатий отделен бухгалтерен — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательство типографи. Революцин проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: 364051, г. Грозный, ул. Ленина 11, (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-60; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря—3-34-38; отделов партийной жизни и культуры 3-61-46, отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии—2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ04176. Заказ № 5813.